

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
flemeli ve Vurmalı algılar Anasanat Dalı

**KONSERVATUVAR ORTAOKUL DEVRESİNE YENİ BAŞLAYAN
FLÜT ÖĞRENCİLERİ İÇİN ETKİLİ ÖĞRENME VE ÇALIŞMA
YÖNTEMLERİ**

Şafak CEYHAN

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2014

KONSERVATUVAR ORTAOKUL DEVRESİNE YENİ BAŞLAYAN
FLÜT ÖĞRENCİLERİ İÇİN ETKİLİ ÖĞRENME VE ÇALIŞMA
YÖNTEMLERİ

Şafak CEYHAN

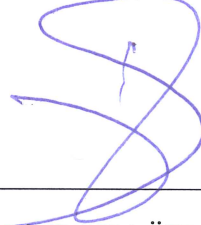
Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Anasanat Dalı

Yüksek Lisans Tezi

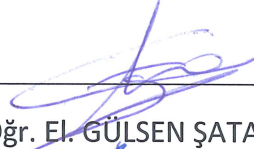
Ankara, 2014

KABUL VE ONAY

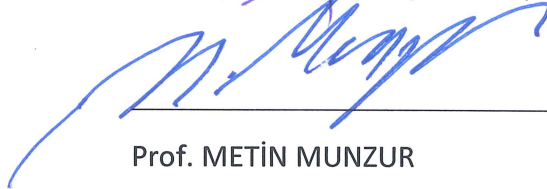
Şafak CEYHAN tarafından hazırlanan “Konservatuvar Ortaokul Devresine Yeni Başlayan Flüt Öğrencileri İçin Etkili Öğrenme Ve Çalışma Yöntemleri” başlıklı bu çalışma, 05.12.2014 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

San. Öğr. El. EKREM ÖZTAN (Başkan)

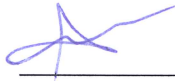
San. Öğr. El. GÜLSEN ŞATANA (Danışman)

Prof. METİN MUNZUR

San. Öğr. El. GÜLNUR KURT

Öğr. Gör. IŞIL PARLAK

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. TÜREV BERKİ

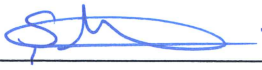
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

05.12.2014

ŞAFAK CEYHAN

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmamı hazırlarken bana öğrencilik hayatımda ve çalışma hayatımın başında verdikleri büyük destekler için Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Üflemeli ve Vurmalı algılar Anasanat Dalı'ndaki bütün öğretmenlerime, flüt eğitiminin en ince yanlarını gösteren danıőmanım Gülsen ŞATANA'YA ve eğitimin sevgiden geçtiğini gösteren kıymetli aileme teşekkür ederim.

ÖZET

CEYHAN, Şafak. *KONSERVATUVAR ORTAOKULU DEVRESİNE YENİ BAŞLAYAN FLÜT ÖĞRENCİLERİ İÇİN ETKİLİ ÖĞRENME VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ*,

Yüksek Lisans Tez Çalışması, Ankara, 2014.

Bu çalışmada konservatuvar ortaokul devresine yeni başlayan flüt bölümü öğrencileri baz alınmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nde resmi olarak sadece konservatuvarların ortaokul devresinde verilen flüt eğitimi dışında müzik merkezlerinde ya da profesyonel kişilerle de bu eğitim verilmektedir. Bu tezdeki çalışma amacım küçük yaşta başlayan flüt eğitiminde formal veya informal eğitim veren kurumlar ve kişilerle edindiğim bilgi ve birikimleri paylaşmaktır.

Kullandığım kaynaklar Türkiye'de ve dünyada birçok öğretmenin baz aldığı temel başlangıç materyalleridir. Tezimin konusu itibari ile bu verilen flüt eğitimini kalıcı ve etkili kılmamanın yolları araştırılmıştır. Eğitim bilimlerinde kullanılan kitapların sosyal ve sayısal dersler hedef alınarak yazılmış olduğu düşünülse de, eğitimi etkili kılacak yöntemler her alanda kullanılabilir. Müzik eğitimi usta çırak ekseninde ilerlese de öğrenciye gerekli disiplin ve altyapının kazandırılması açısından öğrenme ve öğretme metotlarını incelemek ve öğrencinin öğrenme şekline göre bunları organize etmek gerekmektedir. Müzik eğitimi yetenekler doğrultusunda sadece uygulamalı bir eğitim olarak görülmemeli, yazılı ve görsel kaynaklar kullanılarak öğrencilerin vizyonlarına katkı sağlayacak her türlü araç kullanılmalıdır.

Tez çalışmamda araştırmalarım ve uzmanlarla yaptığım çalışmalar ışığında konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri için etkili olduğu gözlemlenen öğrenme ve çalışma yöntemleri incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler

Flüt, Flüt Eğitimi, Müzik Eğitiminde Etkili Öğrenme ve Çalışma

ABSTRACT

CEYHAN, Şafak. *Efficiently Learning and Studying Ways for flute students whose are just begin to Conservatory's Secondary School, Ankara, 2014.*

This study is based on the students who have newly begun their studies at flute department at middle school level in conservatories. In the Republic of Turkey, flute education is not officially provided at the middle school level at the music centres or by the professionals, except for the conservatories. The aim of this dissertation is to share my experiences and knowledge on the institutions which provide early formal and informal flute education and on people who has started their flute education at early ages. The resources used in this dissertation are the main rudimentary materials on which tutors in Turkey and in the world widely base their work. In this dissertation I researched the methods which will make the flute education more permanent and more effective than the current practice. Even though the books in educational sciences are thought to be written targeting the social and natural science courses, the methods that will make education more efficient is available to be utilized in every field. Although musical education is advanced in the axis of the relationship between the master-apprentice relationships, it is necessary to examine the teaching and learning methods and organizing these according to the particular ways that the students learn for the sake of providing the student with the necessary discipline and infrastructure. Musical education should not only be regarded as an applied education within the framework of skills, but also all available written or visual tools which would add to the students' vision should be utilized. Within this framework, in the light of the research and studies conducted with experts, I have researched the learning and studying techniques which are proven effective for the flute students who has newly begun middle school level at the conservatories.

Key Words: Flute, Flute Education, Efficiently Learning and Teaching in Music Education

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
ÖNSÖZ.....	x
1.BÖLÜM.....	1
1.1.GİRİŞ	2
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	2
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.4. YÖNTEM.....	3
2. BÖLÜM : FLÜTÜN ANATOMİK YAPISI VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ.....	4
2.1.FLÜTÜN PARÇALARI VE YAPISAL ÖZELLİKLERİ.....	4
2.2. FLÜTÜN TEMİZLİĞİ VE BAKIMI.....	7
2.3. FLÜT AİLESİ.....	8
3. BÖLÜM: DİYAFRAM-KARIN KASI VE NEFES EGZERSİZLERİ.....	11
3.1. NEFES ALMA.....	11
3.2. NEFESİ TUTMA.....	12

3.3. NEFES VERME	13
3.4. NEFES EGZERSİZLERİ	16
4.BÖLÜM : AĞIZLIK ÇALIŞMALARI	17
4.1. AĞIZLIĞIN DOĞRU KONUMLANDIRILMASI	17
4.2. ODAKLAMA, ENTONASYON VE TON KULLANIMI	21
4.3. ATAK (BALANGIÇ DİL VURUŞU)	25
5.BÖLÜM: TÜM FÜTE GEÇİŞ VE NOTALARIN ÖĞRENİMİ	30
5.1. TUTUŞ VE DURUŞ	30
5.2. NOTALARIN ÖĞRENİMİ	39
5.3. GAM ÖĞRENİMİ VE ÇALIŞMALAR	49
5.4. ARALIK ÇALIŞMALARI	53
5.5. ESER VE ETUD ÇALIŞMALARINA GEÇİŞ VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR	58
6.BÖLÜM: EĞİTİMDE ETKİLİ ÖĞRENME VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ VE BUNLARIN FLÜT EĞİTİMİNDEKİ YERİ	61
SONUÇ	67
KAYNAKÇA	68
ÖZGEÇMİŞ	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil: 1 (Toff, 2012: 7).....	5
Şekil: 2 (web site: http://jonap3.edublogs.org/2010/10/26/of-interest-to-me-part-2-the-flute/).....	6
Şekil: 3 (Toff, 2012: 78-79).....	9
Şekil: 4 (Tatu,2006: 23).....	14
Şekil: 5 (Wye, 1988: 16).....	19
Şekil: 6 (Tatu, 2006: 31).....	22
Şekil: 7 (Debost, 2010: 32).....	26
Şekil:8 (Debost, 2010: 249).....	27
Şekil: 9 (Tatu, 2006: 37).....	28
Şekil: 10 (Debost, 2010: 184).....	31
Şekil: 11 (Debost,2010: 185).....	32
Şekil: 12 (Wye, 1988: 13).....	33
Şekil: 13 (Debost, 2010: 106).....	34
Şekil:14 (Debost, 2010: 107).....	35
Şekil: 15-16 (Debost, 2010: 105-106).....	36
Şekil: 17 (Toff, 2012: 127).....	37
Şekil: 18 (Wye, 1988: 12).....	38
Şekil: 19 (Tatu, 2006: 19).....	40
Şekil: 20-21-22-23-24 (Danışman ile hazırlanan çalışmalar.....	41
Şekil: 25 (Wye, 1987- Advanced Practise: 12).....	54

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Ülkemizde konservatuvar eğitimi bölümlere göre ortaokul, lise ve lisans devresinden itibaren başlamaktadır. Enstrüman eğitiminin küçük yaşta başlamasının önemi akademik çerçevede kabul gördüğü için birçok konservatuvarda ortaokulda başlar. 4+4+4 eğitim sisteminin hayata geçirilmesi ile birlikte enstrümana başlama yaşı, ortaokuldan başlayarak hizmet veren konservatuvarlar için bir yıl erkene alınmıştır. Bununla ilgili daha önceki yıllarda kullanılan başlangıç metotları bu yaş grubuna göre düzenlenmeye ve öğrencilerin fiziksel ve bilişsel kabiliyetlerine uygun hale getirilmeye çalışılmaktadır.

Flüt eğitiminde enstrümanı tanıma, ton ve teknik kapasitesini bilmek iyi bir enstrüman çalar olmak için önemlidir. Bu yüzden ilk olarak öğrenciye enstrümanın anatomik yapısını genel hatlarıyla ve tarihsel süreciyle aktardım.

Üflemeli çalgıların ortak noktası olarak nefesin, doğru ve sağlıklı sirkülasyonu çok önemlidir. Enstrüman eğitiminin temel taşlarından biridir ve müzik yaşamı boyunca istikrarla çalışma gerektiren egzersizleri içerir. Üçüncü bölümde ortaokula yeni başlayan öğrenciler için kullanılacak çalışmalarını inceledim.

Üflemeli enstrüman eğitimi önce o enstrümanın vücutla birleştiği, sesin çıkış noktası olan ağızlık ile başlar. Dördüncü bölümde flütte doğru ve kaliteli ses için gerekli olan ağızlık pozisyonlarını, istenilen kaliteli ton kavramını ve artikülasyonu sağlayacak olan dil vuruşlarını çalıştım.

Beşinci bölümde öğrencilikten profesyonel enstrüman çalınmasına kadar uzanan ve bireyin müzik yaşamı boyunca vücudunu da enstrümanı gibi kullanacağı kısım olan doğru tutuş, duruş ve pozisyonları inceledim. Bununla beraber gelecek ilk çalışmalar ve öğrenciler için bir etüdü ya da eseri teknik ve müzikal anlamda nasıl daha kolay ve kalıcı öğrenebilecekleri yer almaktadır.

Ve son olarak eğitimde kullanılan ve enstrüman eğitiminde bire bir kullandığımız öğrenme yöntemlerini flüt eğitimi üzerinde inceledim.

Bu çalışmada konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri için daha önceden hazırlanan eğitim programlarını etkili ve kalıcı öğrenme için neler yapılabileceği araştırılmıştır.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencilerinin ilköğretim yılı içerisinde aldıkları eğitimi ve bunları etkili ve kalıcı öğrenme yöntemlerini incelemektir.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Enstrüman eğitiminde verilen ilk eğitimin daha sonraki yıllarda uzun süreli ve kalıcı olması açısından önemi büyüktür. Flüt eğitiminde de ortaokula yeni başlayan öğrenciler

için öğrenilen temel eğitimin öğrencinin enstrümanını uzun süreli ve sağlıklı bir öğrenim hayatı sürdürebilmesi açısından dikkatle yapılması gerekmektedir.

1.3. YÖNTEM

1.3.1. Araştırmanın Modeli: Araştırma kaynak tarama ve analiz yöntemlerinden oluşup, betimsel bir çalışmadır.

1.3.2. Verilerin Toplanması: Veriler, kaynakçada belirtilen mevcut yazılı kaynaklar, internet aracılığıyla elde edilen makaleler ve uzman kişilerin görüşleri alınarak toplanmıştır.

1.3.3. Evren: Bu araştırmanın evrenini konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri ve bu yaş grubunda flüt öğrenmek isteyen öğrenciler oluşturmaktadır.

1.3.4. Sınırlılıklar: Bu çalışma kullanılan yazılı kaynaklar ve uzmanların görüşleri ışığında, konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri ve bu yaş grubunda flüt eğitimine başlamak isteyen öğrenciler için hazırlanmıştır. Konservatuvar flüt eğitiminde ilk yıl verilen eğitim ve bu eğitimi etkili kılma yöntemleri ile sınırlandırılmıştır. Öğrenme ve öğretme kuramları tek tek incelenmemiştir. Flüt eğitiminde kullanılabilir çalışmaları ile sınırlandırılmıştır.

2. BÖLÜM

FLÜTÜN ANATOMİK YAPISI VE FİZİKSEL ÖZELLİKLERİ

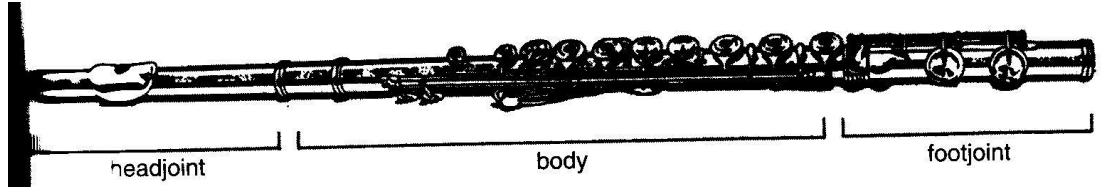
2.1. FLÜTÜN PARÇALARI VE YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Enstrüman tarihinde kullanım zamanı ilk sıralarda yer alan flüt, 1832’de Theobald Boehm tarafından revize edilmeden önce, delikleri el ve parmak yapısına göre düzenlenmiş bir üflemeli çalgıydı. Ancak flütün orkestradaki yerini alması, hem solo hem de orkestra içindeki kapasitesinin artırılmasıyla birlikte entonasyon sorunları ve yetersiz bir altyapı sorunu ortaya çıktı. İnternetteki ve diğer yazılı kaynaklardaki araştırmalara göre flüt, zaman içinde bu sorunlara çözüm bulunması adına birçok değişikliğe uğramış, daha net bir tını ve diğer enstrümanlarla uyum sağlayacak bir entonasyona sahip olması için çalışmalar yapılmıştır. Bu değişikliğin en büyük öncüsü, bugün onun yarattığı sistemle kullandığımız flütler sebebiyle Theobald Boehm’dür. “Boehm sistemi sade bir şekilde akustik ilkesinin tahta nefesli çalgının tasarımına uygulanması ve bu ilkelerin mekanik sistem tasarımında insan eline yerleştirilmesidir. 1832’de Boehm’ün gerçek devrimiyle flüt, deliklerin pozisyonu artık fiziksel boyutla ve insan elinin şekli ile değil, daha ziyade fizik ve akustik kurallarına göre karar verilmiştir.”(Toff, 2012: 7)

İlk zamanlar flütün yapım maddesi ahşap olması sebebiyle bakımı ve uzun süreli kullanımı zor olmasına rağmen uzun yıllardır nikel, gümüş ve altın gibi madenlerin kullanımı mevcuttur. Öğrencilere flüt seçiminde öğretmenlerinin eşlik etmesi, öğrencinin enstrümanını uzun soluklu kullanması adına önemlidir. Üretilen flütlerin ham maddesi önemli olmakla birlikte flütlerin ton kullanımı birbirinden çok farklıdır. Kimi flütler yeni olmalarına rağmen açık ve büyük bir ton kapasitesine sahip olurken, kimi flütlerin kullanıldıkça ses kapasiteleri artar. Öğrencilerin ilk eğitimleri ve flütteki ilk duyuşları çok önemlidir. Bu yüzden öğrenciye kolaylık sağlayacak ürünleri tercih

edilmesi gerekli görülmektedir. Öğrencinin dudak ve parmak yapısına uygun bir model seçilmelidir. Bunları en başından öğrenciyle konuşmak ise enstrümanlarına gösterecekleri özeni etkileyecektir.

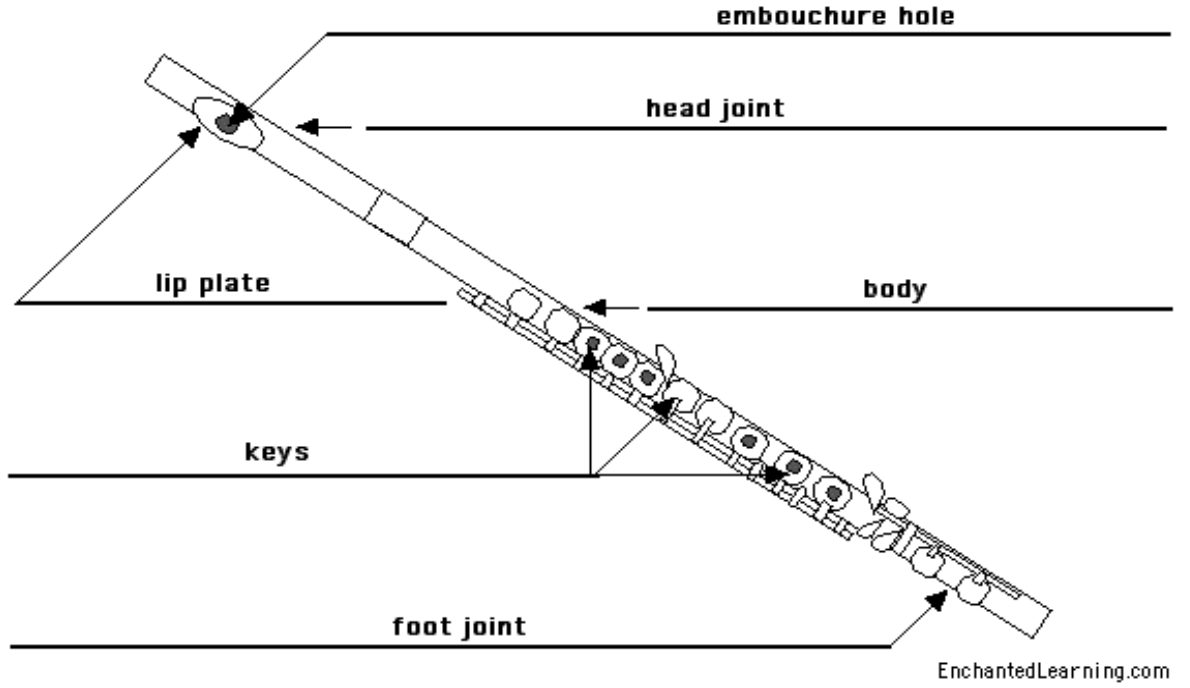
Şekil:1

Üç parçadan oluşan flüt, duruşu ve sesi ile öğrencileri cezbetmektedir. Başlık(ağızlık), gövde ve kuyruk(kalak)'tan oluşan flütün, yapımında kullanılan maden cinsine göre ses ve rezonans kapasitesi de değişir. Ağızlık burada büyük bir rol oynar. Ağızlıktaki mantardan üfleme deliğine kadar olan kısım 17.3 mm'dir ve flütün entonasyonu açısından çok önemlidir. Son zamanlarda yapımında altın kullanılan ağızlıklar flütte elde edilen tonun kalitesini oldukça yükseltmiştir.

Flütün gövdesindeki perde delikleri ilk zamanlar gövdenin çapı ile aynı orandayken, karşılaşılan entonasyon problemleri sebebiyle gövdenin çapı 19 mm'ye, perde delikleri de ağızlığa yaklaştıkça daralacak şekilde değiştirilmiştir (ağızlığın yanındaki üç perdenin deliği diğer perdelere göre daha küçük çaptadır). Standart flüt düzeneğinde kalak kısmında "do" notasına kadar gelinirken, çağdaş dönem repertuarında duyulan ihtiyaçtan dolayı flüt düzeneği "si" notasına kadar genişletilmiştir. "Do" düzeneğindeki flütler 66.8 cm boyutlarındayken, "si" düzeneekli flütler 70.5 cm boyutundadır ve diğer flütlere göre daha ağırdır.

Şekil:2

Açık ve kapalı perde sistemine sahip flütün, yaş grubuna göre ebatları değişmediği, standart boyutları olduğu için, ortaokula yeni başlayan öğrenciler için kapalı perde sistemi, kullanımı açısından daha avantajlıdır. Öğrencilerin fiziksel yapıları birbirinden farklı olsa da, parmak pozisyonlarının flüt üzerinde daha rahat hâkimiyet kurması açısından kapalı perdeli flütler tercih edilmektedir.

Flüt öğrencilerinin enstrümanlarını önceden sesini ve yapısını tanıyarak geldiği gözlemlenmektedir. Özellikle konservatuvara yeni başlayan ortaokul öğrencilerine hayatlarının yeni parçası olacak flütü tanıtmak heveslerini ve yaş gruplarının getirdiği algılama boyutları açısından önemlidir. Başlık(ağızlık), gövde ve kuyruk(kalak) sırasıyla öğrencilere tanıtılır ve parçalar birleştirilerek üflenilen havanın sese dönüşüm yolculuğu gösterilerek anlatılır. Öğrencinin de enstrümanına alışması açısından flütün parçalarını doğru pozisyonda birleştirmesi, ayırması ve kutusuna doğru bir biçimde özenle yerleştirmesi ilk günden kazandırılacak bir alışkanlıktır.

2.2. FLÜT TEMİZLİĞİ VE BAKIMI

Flüt temizliği, her ne kadar uzun zamandır flüt çalanlara zahmetli gelse de flüt bakımının ilk eşiğidir. Temizlik anlayışı ailede, evde, okulda nasıl küçük yaşta kazandırılıyorsa, flüt temizliği de aynı önemle öğrencilere öğretilmelidir. Kendilerine gösterdikleri özen gibi flüte de özen göstermeleri onlara uzun bir zaman yol arkadaşı olacak flütle daha yakın bir bağ kurmalarını sağlayacaktır.

“Çalmanız bittiğinde, ,kısa süre sonra tekrar çalmayı planlarsanız bile, her zaman flütünüzü iyice siliniz. Flütün içindeki yoğunlaşma, flütün içindeki ve dışındaki havanın sıcaklık farkından kaynaklanır, temizlenmelidir. Tükürük ağızlıkta birikmiş olabilir hatta gövdeye dökülmüş de olabilir. Eğer içinde kalırsa toz ve kir ile karışabilir, çamurun ince bir türü haline gelerek mekanizma ve pedler ile gövdenin metaline zarar verebilir.”(Toff, 2012 :32)

Son zamanlarda alınan flütler ile birlikte temizleme bezleri de verilmektedir. Flütlerinde bezi olmayan öğrenciler, iç temizleme için yumuşak bir kumaş parçasını kullanabilirler. Eskiden kullanılan ince metal temizleme çubuklarının yerini çizilmemesi amacıyla ahşap ve plastik olanlar almıştır. İç temizlik için flüt bezi çubuğun deliğinden geçirilip, çubuğun üst kısmını kapatacak şekilde sarılır ve parçalar tek tek nazik bir şekilde temizlenir. Dış temizlik için önceden kullanılan iç temizlik bezi, nemli olması sebebiyle tercih edilmemektedir. Kuru ve yumuşak bir kumaş parçasıyla özellikle ağızlık kısmı ve üfleme deliği temizlenir. Tuşların üstü mekanizmayı zorlamayacak şekilde silinir. Düzenli olarak üstü pamuklu küçük plastik çubuklar ile mekanizma aralarındaki kör noktalar da silinirse, flüt temizliğinde öğrenciye düşen kısım tamamlanır. Aynı özenle tuşe üste gelecek şekilde flüt kutusuna yerleştirilerek çalışma tamamlanır. Çünkü yetiştirilen öğrenciler enstrümanlarını oynayıp bırakılacak bir oyuncak gibi görmeleri yerine sorumluluk almaları gereken bir araç gibi görürlerse işlerine gösterecekleri saygı da artacaktır.

2.3. FLÜT AİLESİ

Öğrencilere; kendilerine öğretilen flütün, flüt ailesinden sadece bir tanesi olduğu anlatılarak değişik karakterlerde ve ses kapasitelerine sahip diğer flütler gösterilerek, sadece flüt ailesi içinde bile önemli bir yere sahip olduğu hissettirilebilir. Mümkünse okulda mevcut diğer flütler çalarak tanıtılır. Flüt ailesi kendi tarihi boyunca birçok evrimden geçtiği için kalabalıktır ve bütün bu aileyi öğretim kurumlarında bulmak mümkün olmayabilir. Ancak günümüzün en büyük araştırma ve gelişme aracı olarak görülen internetin kullanımı ile her şeye ulaşmak mümkündür. Bugün günümüzde kullanılmıyor diye daha önce yapılan flütleri görmezden gelmek bir enstrüman çalana yakışmayacağı gibi uzmanlarca alt yapı eksikliği olarak da görülebilir. Bugün kullandığı parmak pozisyonunun bu şekle gelene kadar hangi aşamalardan geçtiğini bilmek, hangi ham maddelerle yapıldığını kimlerin bunlara öncülük ettiğini bilmek, adı üstünde “öğrencinin” öğrenme gerekliliğidir. Bu bilgilerin aktarılması sadece ders niteliği taşımak zorunda da değildir. Öğrenciye bununla ilgili araştırma projeleri verilerek karşılıklı görüş alış verişi şeklinde olması öğrenciyi hem daha aktif kılar hem de öğretilen ile yetinilmemesi gerektiğini, gerektiğinde ve istediğinde imkanlarını kullanması gerektiğini de gösterir. Çünkü öğretmenlik öğrenciyi sadece kendi bildiklerimiz ışığında yönlendirmek değil, etrafını görece kadar açık ve gözlemci olarak yetiştirmektir. Bu onlara kendi hayatlarının sorumluluğunu almaya yönlendirecektir. Öğrencilerin vizyonlarına katkıda bulunmak ve enstrüman ailesinin bir ucundan tutmasını benimsetmek başladıkları yolculukta kendilerine motivasyon olacaktır. Aşağıda fotoğflanmış flüt ailesinin bir kısmı kaynaklardan alınan şekliyle verilmiştir:

7. Boehm 1831 model flute. Gerock & Wolf, London

8. Boehm 1832 model flute. Th. Boehm, Munich. Cocus with silver rings and keys (DCM 974)

9. Boehm 1847 model flute. Th. Boehm, Munich. 1849. silver with gold lip plate (DCM 1398)

10. Ward flute. Cornelius Ward, London, about 1842-60. Cocus with silver rings, cap, and keys. "Terminator and indicator" at top; "bell-crank" action (DCM 44)

11. Carte 1851 system flute. Rudall, Rose, Carte & Co., London, about 1857-71. Silver. Barrel mouthpiece (DCM 43)

12. Clinton 1863 patent flute. Clinton & Co., London, about 1863. Silver. "Equisonant" system (DCM 109)

13. Carte 1867 system flute. Rudall, Rose, Carte & Co., London, about 1867. Silver (DCM 14)

Automatic flute. Abbel Siccama, London, about 1845–62. Cocus with silver keys (DCM 1136)

Schwedler Reform flute. Moritz Max Mönning, Leipzig, about 1930. Ebony with silver head and fittings (DCM 1584)

Djalma Julliot system flute. Djalma Julliot, La Couture Boussey, 1900. Silver with gold springs. Left-hand F $\sharp$ key, C $\sharp$ trill key. Side keys for duplicate G $\sharp$ hole and C hole; extra right-hand levers for left-hand keys (DCM 193)

Armstrong flute—Armstrong Prototype I. W. T. Armstrong Co., Elkhart, Ind. (built by Jack Moore), 1971. Silver-plated metal (DCM Collection, unnumbered)

French model Boehm flute. Verne Q. Powell Flutes, Arlington Heights, Mass., 1971. Sterling silver

19. Boehm piccolo. Philipp Hammig, Markneukirchen, about 1971. Grenadilla with silver keys

Şekil:3

3. BÖLÜM

DİYAFRAM-KARIN KASI VE NEFES EGZERSİZLERİ

Doğru nefes kullanımı sadece flüt için değil bütün üflemeli çalgılar için geçerli olduğundan, öğrenilmesi gereken önemli bir başlangıçtır. “Diyaframını kullan” cümlesi bütün üflemeli çalgı öğrencilerinin en sık duydukları cümledir. “*Diyafram, göğüs ve karın boşluğunu ayıran bir kastır*” (Tatu, 2006: 23). Göğüs kafesimizin hemen altında bulunan, nefes alınca genişleyerek enstrüman çalana geniş bir depolama alanı sağlayan bir perde gibi düşünülebilir. Ancak alınan nefesi depolamaktan sonraki adımı, havayı gerektiği biçimde kullanabilmek için diyaframda tutan ve nefesi verirken kullanacağımız hava yoğunluğunu belirleyen karın kasımızdır.

“Diyafram aslında akciğerdeki havayı dışarı itmez. Nefes almada rol alır. (...) kısmi olarak akciğerlerde vakum yaratmak için aşağı doğru kasılır. Nefes verme, bunun tam tersidir: başlangıç pozisyonuna doğru yukarı doğru rahatlatır. Böylece diyafram havayı akciğerlerden dışarı itmez, bunu karın kasları yapar.” (Toff: 2012, 86)

Yani “diyaframını kullan” da kastedilen nefesi doğru ve hızlı bir şekilde almak ve onu karın kaslarıyla sabitleyerek, arzu edilen yoğunlukta flüte üflemektir. Dolgun ve parlak ton kullanımı için öğrenciye nefes alma-tutma-nefes verme sıralaması ve önemi çok net açıklanmalıdır. Aşağıda bu sıralama ve yapılacak egzersizler belirtilmiştir.

3.1. NEFES ALMA

Öncelikle vücut rahat ve sağlıklı bir pozisyona getirilir. İyi nefes almanın ilk yolu rahat ancak dik bir duruştur. Ağız ve boğaz esneme pozisyonunda nefes alınır (ilk aşamada yavaş nefes, öğrencinin sıralamayı özümsemesine olanak tanıyacaktır). Karın

boşluğunun hava ile dolmasına izin verilir. Bu esnada omuzların ve göğüs kafesinin sabit kalmasına dikkat edilir. Nefesi diyaframa doldururken vücudumuzun sadece ön tarafını değil arka tarafını da nefesle doldurmak gerekir. Çünkü nefesi alıp depoladığımız alan sadece vücudumuzun ön kısmı değildir. Vücudun göğüs kafesinin bittiği yerden itibaren 360 derece hava ile genişlemesi mümkündür. Öğrencilere, göğüs kafesinin altı bir balon gibi düşünülerek o balonu dolduracak şekilde nefes almaları tasvir edilebilir. Bunun için görsel olarak da bir balonun şişirilmesi ve şiştikçe aşağı doğru ve yanlara doğru genişlemesi gösterilerek öğrencinin göğüs kafesinin bitiminden itibaren vücudunu bir balon gibi görmesi ve böyle bir kapasiteyi kullanabileceği anlatılabilir. Bir başka tasvir etme şekli de elektrikli süpürge'nin yerlerdeki tozları vakumlaması sırasındaki şekliyle yapılabilir. Elektrik süpürge'sinin hızlı ve kuvvetli bir biçimde havayı içeri doğru alması, insanın ağız vasıtasıyla vücuduna hızlı ve büyük nefes alması özdeşleştirilebilir. Tez çalışmam ortaokula yeni başlayan öğrencilere yöneliktir ve bu yaş grubundaki öğrencilere şekillerle ve mümkünse tarif edilen cisimleri birebir çalışma prensipleri gösterilerek yapılması, çocukların öğretmen olmadığı zamanda da aynı görsel öğelerle çalışmalarını sağlayacaktır. Diyafram kası; çocuklarda vücutlarının fiziksel büyümeleriyle gelişeceği gibi nefes egzersizleri ile de gelişecektir. Yapılan ilk egzersizlerde baş dönmesi kaçınılmazdır. Doğru nefes almayı alışkanlık haline getirmeleri eğitimlerine büyük bir ivme kazandıracaktır.

3.2. NEFESİ TUTMA

İkinci ve en kısa adımdır. Kısa olmasına rağmen, çok önemlidir, çünkü nefes vermeye hazırlıktır. Öğrencinin aldığı nefesi tutması ve nefes verirken bunu kendi kontrolünde yapması kaslarını geliştirmede çok önemlidir. Tutma kısmını çocuklar daha çok dudaklarını sıkarak gerçekleştirirler. Ancak ağızlıkla üfleme'ye başladıklarında bu durum bir problem halini alabilir. Nefesi tutma dudaklar, boyun ve boğaz kısmı rahat bir

pozisyonda ve sadece karın kasları sıkılarak yapılmalıdır. Karın kaslarının kontrolü başta zor olsa da, spor gibi çalıştıkça geliştirilebilir. Burada önemli olan alınan nefesi olabildiğince kontrollü kullanmaktır. Kontrol etme kısmını sağlamayı öğrendiğimiz yer burası ve bir sonraki adım olan nefes verme aşamasıdır.

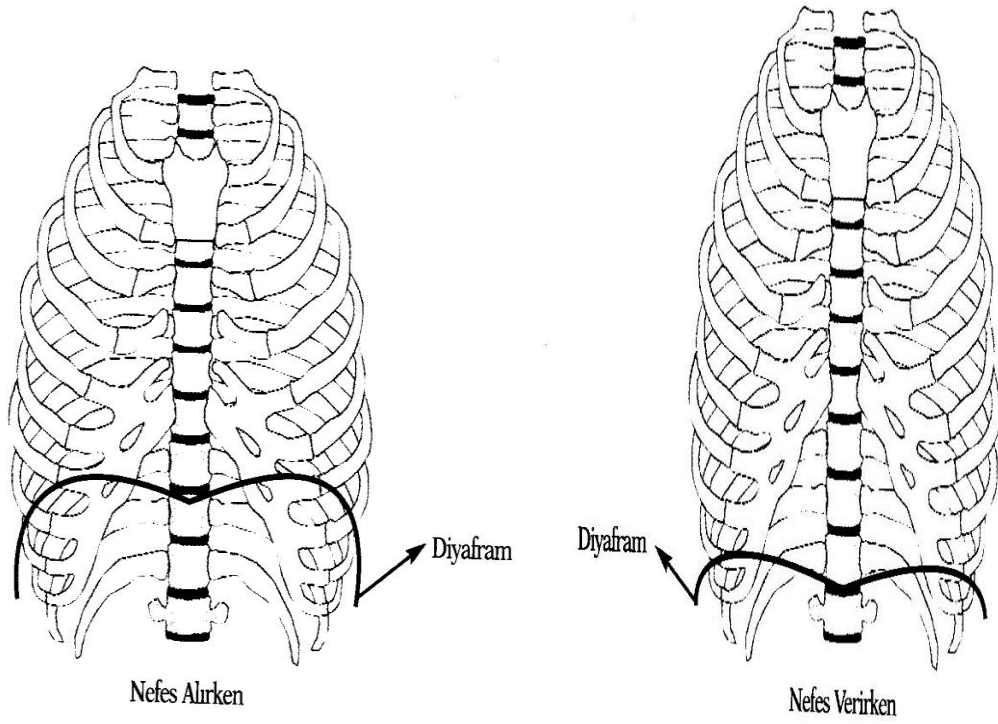
3.3. NEFES VERME

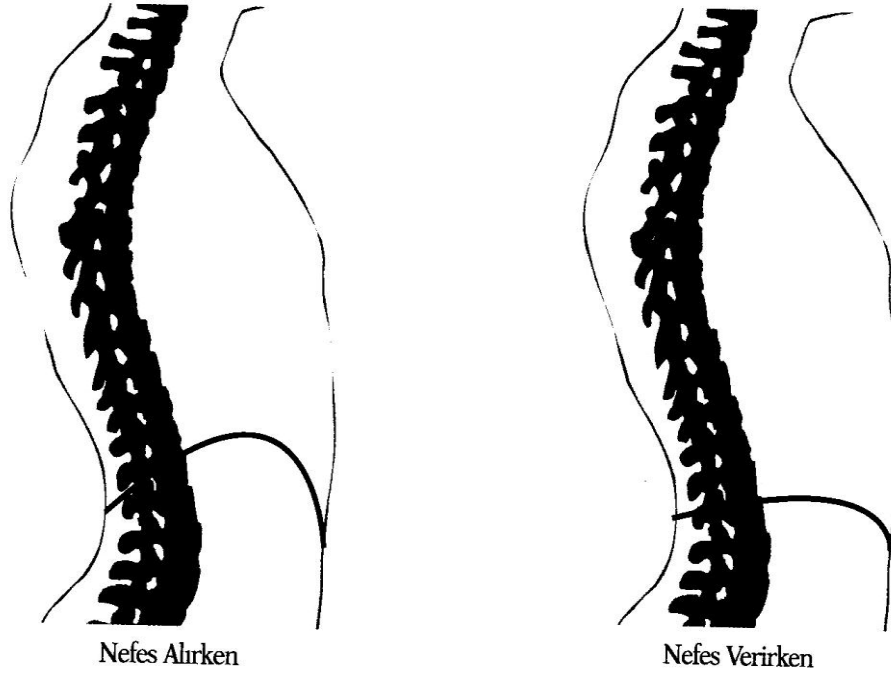
Nefes tutma işleminden sonra karın kasları rahatlamak için birdenbire kendini bırakabilir. Kısa ve niteliksiz bir nefes verme, her ne kadar nefes alma işlemi iyi olsa da çıkan flüt sesini kalitesiz ve kısa süreli kılar. Nefes verirken, tutma esnasında olduğu gibi karın kasları yavaş ve sürekli bir biçimde gevşetilerek yapılır. Yavaş bir biçimde nefes vermek çocukları zorlasa da sayılı nefes vermek kontrollü olmalarını sağlar. Nefes çalışmalarının verme aşamasında dikkat edilmesi gereken vücudu tamamen havasız ya da ciğerleri zorlayacak şekilde nefessiz kalmamaktır. Burada yapılan hareketin amacı havanın karın kasları ile kontrollü bir şekilde çalma esnasında cümleyi tamamlamaya hizmet etmesidir. Bunu konuşma esnasında çok rahat yaparken flütle çalışma esnasında çok farklı bir hareket sergileniyormuş gibi anlaşılmaktadır. Elbette flüt çalarken daha fazla havaya ihtiyacımız olur ancak bu alınan havanın amacı çalma esnasında müzik cümlesini bitirecek kadar olması ve bir sonraki nefesi alacak kadar rahat olması gerekir. Nefes verme vücutta gereksiz bir yorgunluğa sebep olmamalıdır. Aşırı yorgunluk vücuda stres yükler bu da bir sonraki nefes alımının kısa ve kontrolsüz olmasına, dolayısıyla kısa süreli çalışma sürelerine sebep olur. Nefes alırken de verirken de nefesin sık ve kesik olması vücudu yorar. Bunu en iyi örnekleme şekli öğrenciye kesik kesik alınan nefeslerle cümle kurmak ve kelimenin sonu gelmeden nefesin bittiğini göstermektir. Flüt ile nefes alış, tutuş ve verişin bu çerçevede gerçekleştiği ve aslında çok kolay bir kontrol mekanizması ile bunun üstesinden gelinerek doğal bir hareket ağı şekline getirilebileceği öğretilir. Öğrenci, flüt çalmanın kendi dışındaki bir nesneyi kullanmaya çalışmak olarak gördüğü için ona göre nefes hareketleri düzenler

halbuki öğrenmesi gereken kendi vücudunun kapasitesini ve bunu bir enstrüman çalarken kendisine göre düzenlemesi gerektiğidir. Nefes verirken de dudakların ve boğazın rahat olmasına ve hava yolunun rahatlatılmasına dikkat edilmelidir. Nefes verirken dik ve rahat duruş bozulmadan nefes verilmelidir.

Şekil:4

3.4. NEFES EGZERSİZLERİ

Köpek soluması: Çocuklar için en eğlenceli çalışmalardan birisidir. Eğlenceli olduğu gibi, diyaframı çalıştırmak için de çok iyi bir yöntemdir. Öğrenci dik ve rahat bir pozisyonda elleri diyaframının üstünde iken korkma ifadesi gibi aniden nefes alır ve hızlı bir şekilde verir. Nefes alma-verme ritmi yavaştan hızlıya doğru yapılır.

Duvarda kağıt parçasını tutabilme: Küçük-büyük bütün flütçülerin klasik çalışmalarından birisidir. Yarım A4 kâğıdı, duvar yüzeyinde üfleyerek tutulmaya çalışılır. Dik ve rahat bir pozisyonda hızlı ve büyük bir nefes alınır ve tazyikli bir biçimde kâğıdı duvarda sabit tutmaya yönelik nefes verilir. Öğrencilerin özellikle 2.oktava geçişlerinde çok büyük rahatlık sağlayan bir çalışma olduğu gözlemlenmektedir.

Sayılı nefes alma-tutma-verme-tutma: Aldığımız nefesi tutma aşamasını en çok geliştiren egzersizlerden birisidir. Dik ve rahat bir pozisyonda, eller diyaframın üstünde, mümkünse metronom ile (60 tempoda) beş vuruş nefes alınır-beş vuruş tutulur-beş vuruş yavaşça verilir-beş vuruş tekrar tutulur. Bu şekilde nefes alım sayısı sabit tutularak tutma-verme-tekrar tutma sayıları arttırılır. Nefes verme işleminden sonraki tekrar tutma işlemi diyafram kasının kullanım kapasitesini genişletmektedir. (Toff,2012)

Uzun ses üfleme: Flüte geçildikten sonra sadece ağızlıkla metronom eşliğinde (60 vuruş) , ayna karşısında çalışılır. Çalışma sırasında büyük ve hızlı bir nefes alınır ve 60 tempodaki metronomla önce 5 vuruştan başlanarak sayı giderek arttırılmaya çalışılır.

Nefes egzersizleri çeşitlendirilebilir ve çoğaltılabilir. Ancak çocuklara yönelik nefes egzersizlerinde öğrencinin zevkle ve sıkılmadan yapacağı egzersizler göz önünde bulundurulmalıdır. Yukarıda bahsedilen egzersizler birden fazla öğrenciyle veya daha üst sınıflardaki öğrencilerle birlikte yapılırsa yeni başlayan flüt öğrencileri için daha teşvik edici olacaktır.

4. BÖLÜM

AĞIZLIK ÇALIŞMALARI

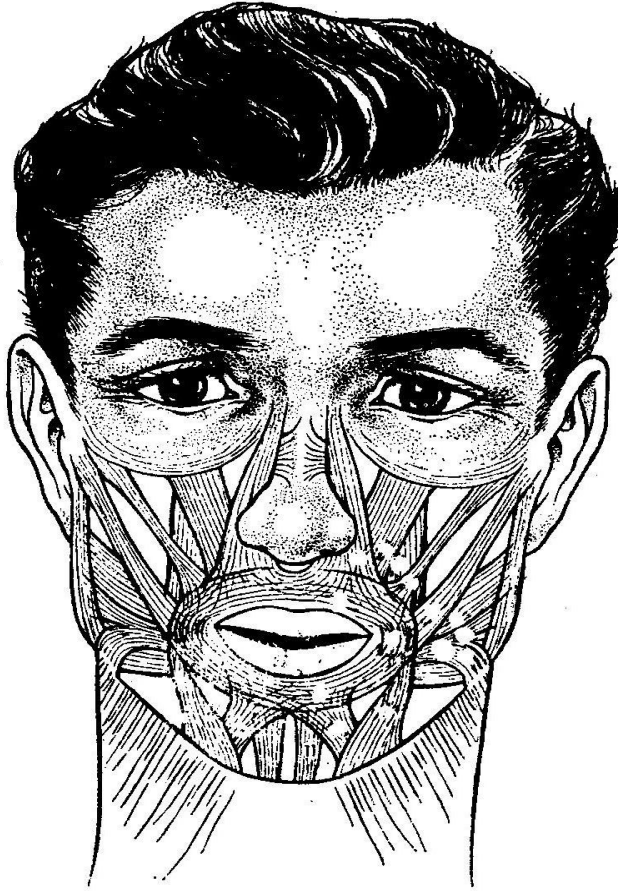
4.1. AĞIZLIĞIN DOĞRU KONUMLANDIRILMASI

Flüt kamışlı olmayan tek tahta nefeslidir ve bütün üflemeli enstrümanların içinde enstrüman ile sesin hava yolunun bire bir temas halinde olmayan tek enstrümandır. Flüt çalarken üflediğimiz hava ağızlıktaki deliğin içindeki duvara çarparak ses çıkar. Ancak üfleme miktarımız rezonans sağlamak amacıyla yoğun ve tazyikli olduğundan üflediğimiz nefesin neredeyse yarısı ağızlık duvarından çıkarak boşa gider. Bu yüzden aldığımız hava miktarı kadar onu doğru odaklamak ve yönetmek de çok önemlidir.

Üflemeli enstrüman çalmak zor mu diye sorulduğu zaman enstrüman çalanlar genelde nasıl cevap vereceklerini şaşırırlar. Çünkü zor olanın enstrümandan ses çıkarmak değil, bütün vücudunu o enstrümana senkronize etmek olduğunu bilirler. El, parmak yapısı ve uzunluğu bütün enstrüman çalanlara bakılırken üflemeli de dil, diş, dudak yapısına da bakılır. Eskiden flüte seçilecek öğrenciler sadece ince dudaklı ve inci gibi dişleri olan çocuklardan seçilirken artık öğrenciler kalın dudaklı da olsa, diş yapıları muntazam olmasa da flüte seçilebilmektedir. Çünkü gelişen teknolojinin, kültürün, sanatın etkileri her dönemde her alana damgasını vurduğu gibi enstrümanları ve enstrüman çaları da etkiler. Flütün ana mekanizması sabit kalsa da artık insanlara daha fazla hizmet etmek amacıyla parmak yapısına göre tuşeler, ağız ve dudak yapısına göre de ağızlıklar yapılmaktadır. Eskiden sadece tek bir yol olduğu düşünülürken günümüzde birçok seçenek mevcuttur.

“Embouchure” sözcüğü Türkçeye resmi olarak henüz girmemiş olsa da biz flütçüler arasında ambişür olarak sık sık kullanılmaktadır. Ambişür, flütün ağızlık kısmında dudaklarımız ile flütün birleştiği noktadır ve ağızlık pozisyonunu tanımlamak için kullanılır. Flüt çalarken dudak pozisyonu için önceleri gülümser bir pozisyonda

(dudaklar yanaklardan yukarı doğru çekilmiş gibi) tarif edilmekteydi. Flüt çalarlar için her ne kadar sevimli bir pozisyon yaratsa da zamanında yapılan flütlerin malzemesi yüzünden ses çıkarma zorluğu sebebiyle böyle bir pozisyon tarif edilmiş olmasını düşünmek yanlış olmaz. Ancak bu pozisyonda dudak kaslar bir süre sonra yorulur, dudakların kontrolü zorlaşır ve ses çıkarmak için dudakların gereğinden fazla kasılmasına ve sesin daha cılız ve stresli bir tınıya sahip olmasına neden olmaktadır. Zamanla daha iyi malzemelerle yapılan flütlerden ses çıkarma daha rahat bir hal aldığı için dudaklar bu sefer de aşırı rahat bir pozisyon edinmiştir. Bu da aşırı üfleme gerektirdiği için daha fazla nefese ihtiyaç duyulmasına neden olur ve hava yolunu kontrolsüz kılar. Bu denemelerin hepsi ülkeden ülkeye okuldan okula değilmiş ve “Fransız pozisyonu, İtalyan pozisyonu, Alman pozisyonu” olarak kategorize edilmiştir. Tabi ki enstrümanın kullanım alanının genişlemesi açısından bütün bu denemeler bizi her zaman bir üst seviyeye ve daha iyisini, daha pratik ve sürdürülebilir olanı bulmaya yöneltmiştir. Şu an dünyadaki birçok flüt çaların hem fikir olduğu pozisyon ise; öğrencinin dil, diş, dudak yapısına göre pozisyonunun da değişebileceği ve doğru bir odaklanma ile gelen kaliteli bir ton sağlandığı sürece belirli bir pozisyon tarifi verilemeyeceği yönündedir. Çünkü önemli olan üflenen hava yolunun flütün ağızlık kısmına sorunsuz ve odaklanmış bir şekilde ulaşmasıdır. Zaten öğrencilere öğretilmesi gereken dudakların sadece bir araç olduğu, sesin çıkma sebebinin diyaframdan gelen hava ve kullanım şekline göre değişen yoğunluğunun olduğu öğretilmelidir. Dudaklar ve ağız kaslarımız hava yoluna sadece şekil verir. Şekilde de gösterildiği gibi ağızlık kullanımı esnasında yüzümüzdeki kasların görüntüsü doğal ve rahat, dudak çevresinin kontrolü stressiz ve denetim altındadır.

*SCHEME OF MUSCULATURE
OF EMOUCHURE**

Şekil:5

“ Bizi yönlendiren sadece nasıl görüldüğü değil nasıl doğru ses olduğudur.” (Wye , 1988: 15)

Öncelik sıralaması yaparsak takılmamız gereken nokta nasıl bir ton çıkacağı değil doğru bir pozisyon yaratmaktır. Burada bahsedilen “doğru pozisyon” kalıplaşmış bir pozisyon değil, alt dudak ile ağızlığın birbirine paralel şekilde konumlandırılmasıdır. Ayna karşısında yapılacak bu çalışmada dikkat edilmesi gereken şey, ağızlığın alt dudağa paralel olarak yerleştirilmesidir. Burada ilk akla gelen her öğrencide farklılık gösterecek fiziksel yapıdır. Çünkü her öğrencide ağızlık, farklı bir nokta merkez alınarak yerleştirilir. Alt dudağı kalın olan öğrencide ağızlık, dudak bitimine konumlandırılırsa hava yolu ile flüt arası açılmış olacak, istenilen ton elde edilemeyecektir. Flütün, alt dudağın

gereğinden fazla üstüne çıkarılması da sesin doğru yere ulaşmasını engeller ve istenilen ton çıkarılamaz. Bu yüzden genel olarak flüt öğretmenlerinin, öğrencilere kendi başlarına da doğru pozisyonu oluşturabilmeleri adına öğrettikleri yerleştirme şekli şöyledir: Dudaklar kapalı ve doğal bir pozisyonda (dudak kasları rahat ve dudaklar büzülmemiş olmasına dikkat edilerek) , ağızlıktaki delik kapalı bir şekilde dudağın tam ortasına gelecek şekilde (burun ucunun dudağın tam ortasına denk gelen kısmı baz alınır) yerleştirilir. Daha sonra ağızlık; dudağın, ağızlığın üçte birini kapsayacak şekilde dışarı doğru çevrilir. Böylece dudağın fiziksel yapısı nasıl olursa olsun (kalın ya da ince) flütten en rahat şekilde ses çıkarılmasına olanak sağlayacak sağlıklı pozisyon oluşturulur. Öğrenci henüz ses çıkarmaya başlamadan önce ayna karşısında bunun pratiği, bir refleks haline gelinceye kadar çalıştırılırsa, öğretmenin olmadığı zamanlarda yapılan çalışma hataları en aza indirgenmiş olur. İlk atak, öğrenciye daha kolay olması açısından dilsiz olarak gerçekleştirilir. (Dil ve nefes senkronizasyonu öğrenciden öğrenciye değişebileceği gibi ortaokula yeni başlayan öğrenciler için geç öğrenmeye sebebiyet verebilir. Çocukların fiziksel ve bilişsel özellikleri dikkate alınarak ayrıca araştırılması gereken bir konudur). Yapılan nefes egzersizlerine uygun bir şekilde orta derecede bir nefes alınır ve boğaz ile alt çenenin serbest olmasına dikkat edilerek ağızlığa üflenir. Dikkat edilmesi gereken bir başka konu da dudakta oluşturulan üfleme pozisyonundaki deliğin flütün ağızlığındaki delikten daha küçük olması gerektiğidir. İlk aşamada öğrencinin ses elde edememesinin (doğru pozisyon sağlandığı takdirde) iki sebebi olabilir. Öğrenci dudaklarını gereğinden fazla sıkıştırır ve sesin hava yolunu tıkamıştır ya da aşırı rahat bırakılan dudak pozisyonu ile hava yolu odaklanmadığı için ses çıkmamıştır. Öğrenciler daha önceden herhangi bir üfleme enstrümanı çalmadıkları sürece beklenmedik bir dudak direnci beklenmez. Ancak beklenenin dışında bir durumla karşılaşılırsa (odaklanma ile ilgili) öğrencilere dudak egzersizleri yaptırılabilir. (Fizik tedavi uzmanlarıyla görüşülerek dudak üstü kasları kontrol edilmesini sağlayacak küçük egzersizler uygulanabilir. Ya da çok basit bir yöntem olan pipet ile çalışma yapılabilir. Daha önce de belirtildiği gibi flüt kamışlı bir enstrüman olmadığı için hava yoluna dudak ile yön verilir. Odaklama çalışması için kalın ve geniş bir pipet dudaklar sıkılmayacak şekilde dudağa yerleştirilir ve üflenir. Pipetin yerleştirildiği yer ağızlıkta

üflenmesi gereken noktayla aynı yere konumlandırılır. Bir süre böyle çalıştıktan sonra tekrar ağızlık ile çalışma yapılır. (Bu sadece kişisel deneyimler ve uzmanlarla yapılan, ancak herhangi bir bilimsel deneyle ispatlanmamış bir çalışmadır.)

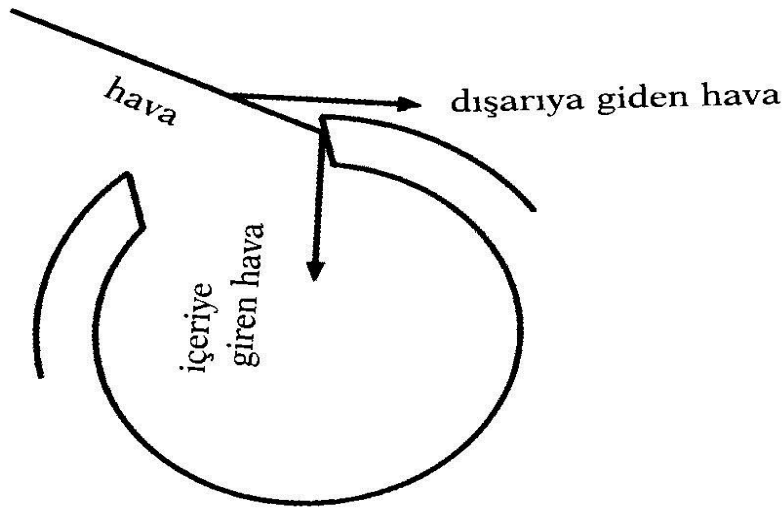
İlk ses elde edildikten sonraki seslerde, tonu geliştirmek için her üflemede yeni bir bilgi katılır (daha yüksek, daha uzun, daha canlı ses). Metronom ile çalışmalar da bu aşamada başlayabilir. Uzun ses üflemenin temelleri bu noktada atılır. Metronomun 60 temposunda önce 4 vuruş ile başlatılır. Her defasında 2 vuruş daha eklenerek öğrencinin mümkün olan potansiyeli genişletilmeye çalışılır.

4.2. ODAKLAMA, ENTONASYON VE TON KULLANIMI

“İdeal flüt tonu temiz ve odaklanmıştır; sağlam, sabit dolgunlukta, tatlılık ve güzellik ile donatılmıştır.” (Toff, 2012: 97)

Daha önce de belirtildiği üzere flütte ağızlığın yapısı, öğrencide dudak yapısı, üfleme şekli nasıl olursa olsun önemli olan; dudağın ağızlığa doğru açı ile üflemesi ve hava yolunu odaklamasıdır. Bu -öğrencinin çalışma sıklığına göre değişkenlik göstererek zamanla yerine oturacak bir durumdur. Ancak her çalışmada aynı disiplin ve dikkatle yapılması gerekmektedir. Odaklanmayan bir üfleme şeklinde sesler belirsiz, cılız ve titrek duyulur. Öğrenciler genelde sadece enstrümandan sadece ses çıkmasına odaklanırlar. Hâlbuki kötü ses ile kaliteli ses arasındaki fark öğrenciye öğretilmelidir. Aksi takdirde öğrencinin kulağına yerleşecek kalitesiz ses, normal ve olması gereken bir ses gibi gelir ve değiştirilmesi zaman alır. Odaklanma, bu anlamda önemli ve ton gelişimini destekleyecek niteliktedir. Odaklanmada dudak pozisyonu mutlaka nefes ve karın kasları ile desteklenmelidir. Havayı istikrarlı ve kontrollü bir şekilde kullanmak da odaklamanın yoludur.

Ağızlık deliğinin yan kesiti
üflenen havanın kenara çarpıp bölünmesi

Şekil:6

“Bazen ağızımızdan daha fazla hava çıkarsa daha büyük bir sesimiz olur gibi düşünürüz. Bariz bir şekilde mantıklı olsa da bu tamamen doğru değildir: flütün içindeki hava hareket etmez, hava akımının ağızlığın kenarına çarpmasıyla oluşan türbülansın yankılanması ve ses değiştirmesidir. Ciğerlerimiz ve sinüslerimizin içindeki bütün hava partikülleri bu ses yankılanması ile bağlantılıdır. Bu yüzden bütün flüt tonları birbirinden farklıdır, tek sebebi flütün ağızlığı değildir.” (Debost, 2002: 89)

Odaklamayı matematiksel hesapları olan bir pozisyon olarak da düşünebiliriz.

“ Havanın teması ile çarptığı kenarın arasındaki mesafe çok kısa ise “ dar” kapalı bir ton elde edersiniz. Dudak ve ağızlık kenarı arasındaki mesafe çok geniş ise, “büyük” ton, havalı ve odaklanmamış, “turbo sesi” elde edersiniz ki görünen o ki bunu destekleyen hayranları da var. Üstelik yanaklarınız savruluyorsa, “gevşek ambişür sendromu” ve büyük aralıklarda, yüksek ve alçak seslerde, ince ataklarda, fortissimo ve piannossimolarda acı çekiyorsunuz demektir.(Debost, 2002: 89,90)

Odaklama ton rengi ve nefes yönetimi açısından önemlidir. Bunu sadece dudak pozisyonu sağlar diye düşünmemek gerekir. Evet yardımı olur ancak hava kontrolünü sağlamak için diyafram egzersizleri, doğru duyuş ve konsantre üfleme de odaklamanın gerekleridir.(Debost, 2002)

Entonasyon da her enstrüman çaların karşılaştığı bir sorundur. Entonasyon problemleri enstrümandan kaynaklandığı gibi çalan kişinin dikkati ile de ilgilidir. Ancak burada ele alacağımız entonasyon problemi, problem şeklinde değil yeni başlayan öğrenciye doğru entonasyon ile yanlış entonasyonu açıklamak ve bunun farkındalığını geliştirmek adına olacaktır. Çünkü yeni başlayan bir öğrenci için flütten, sadece istenilen oktavda ses çıkarmak yeterlidir. Öğrenci için sesin tiz ya da pes olması bir anlam ifade etmeyebilir. Öğrencinin duyuş kapasitesini geliştirmek en başta verilecek eğitimlerden biridir. Bunu ağır ve meşakkatli bir görev olarak değil daha eğlenceli ve küçük dokunuşlarla yapılabilecek değişiklikler olarak düşünülebilir. Çünkü flütün en büyük dezavantajı, ağızlıkta oluşacak en ufak bir kırıdamada çok çabuk değişecek olan entonasyondur. Flütü doğru yerleştirmek, sabit ve sağlam bir pozisyon oluşturmak entonasyon açısından önem taşır. Ancak sadece enstrümanla değil çalan kişinin de bu konuda yapması gerekenler vardır. Yeni başlayan öğrencilerin enstrüman eğitiminin yanı sıra alacakları solfej eğitimi bu konuda çok yardımcı olacaktır. Doğru entonasyon doğru titreşimlerle ve kontrollü bir çalış ile mümkündür. Öğrenci nasıl solfej eğitiminde piyano destekli eserlerini okuyorsa, flütte de bunu yapmak mümkündür. Çünkü istenen ses sadece tuşa basınca çıkan ses değil, doğru renkte ve doğru titreşimdeki sestir. Bu yüzden özellikle de yeni başlayan taze zihinleri kötü entonasyon ve yanlış bilgilerle kirletmemek gerekir. Öğrenciye mümkünse piyano destekli bir eğitim verilmesi öğrencinin çalışmalarına çok büyük bir ivme kazandırmasa da doğru ve uzun süreli kullanacağı bir bilgi birikimi kazandırır.

Bir başka entonasyonu anlama ve koruma şekli de akort aleti kullanmaktır. 442-443 frekansına hazırlanan akort aleti ile öğrencinin doğru sesi algılaması daha sonra buna uygun bir frekansta çalması öğretilir. Daha yolun başında olan öğrenciler için uzun ses üfleme esnasında bu metodu kullanmak öğrencide hedef odaklı çalışmayla büyük bir

hız ve gelişme sağlar. Bu çalışmanın ileriki zamanlarında sadece akort aletine bağlı kalmayıp, kulaktan doğru entonasyonda ses üflenmesi ve daha sonra akort aletiyle kontrol edilmesi beklenir.

Odaklama ve entonasyonun bir sonraki aşaması artık öğrenciye flüt paletindeki zengin renk seçeneğini sunmak ve tattırmaktır. Her ne kadar soyut ve göreceli bir konu olsa da ton kullanımı bir flüt çalarda en çok göze çarpan durumdur. Aslında bunu ortaokul öğrencileriyle deneyimlemek çok daha kolay ve zevklidir. Çünkü ton kullanımı artık profesyonel bir müzisyenden beklenen müzikaliteye girer ve yaşları itibarı ile bunu yaratacak hayal gücü ortaokul öğrencilerinde çok daha etkindir.

Ton kullanımı ses yüksekliklerinin arasındaki farkı yansıtmının yanı sıra flüte ruh katmasını sağlayacak çeşitli renklerdir. Her notanın karakteri her öğrencide farklıdır ve çalacakları esere göre değişiklik gösterir. Yeri geldiğinde yumuşak-sert, keyifli-daha solgun yeri geldiğinde güçlü ve baskın, çekinik ve sakin çalmak, çalışmak gerekir. Bu çalışmaya; yeni başlayan öğrencilerden, ileri seviyelerde çalan öğrencilere kıyasla daha duygusal ve etkili yaklaşmak gerekir. Çünkü artık öğrencinin de, öğretilenlerin dışında kendini göstermeye başladığı ilk aşama burasıdır ve ileriki zamanlarda kendi ayakları üstünde durması adına mutlaka desteklenmelidir. Yaptığımız iş sadece teknik anlamda değerlendirilebilecek bir öğretim tarzı değil, öğrencinin de öğretmen yönlendirmesiyle katkı sağlaması gereken, aldığı eğitimin bitmesinden sonra da kendini geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunmasını sağlayan bir öğretimdir. Bu yüzden ton kullanımını teknik alt yapının desteğiyle hayal gücünün birleşmesi olarak tanımlarsak yanlış olmaz. Bu, yeni başlayan öğrencilerde önce uzun ses üflerken her bir notayı farklı karakterlerde, kararlı-esnek(deciso-flessibile), güçlü-zayıf (forte-piano), neşeli-üzgün (vivace-morente) çalıştırarak elde edilebilir. Ancak kullanılan terimlerin dışında renklerle, maddelerle ve küçük hikayelerle genişletilmesi öğrencinin de gelişiminde hızlanmasını sağlayacaktır.

Ortaokula yeni başlayan öğrenciler için bu kritik noktaların eğitimini aşırı bulmak potansiyel öğrenci hatalarını görmezden gelmek olabilir. Aslında öğrenmek çift taraflı öğretmektir. Sadece doğru olanı göstermek değil, yanlış olmasına sebebiyet verecek

durumları da öğrenciye göstermektir. Bu durum öğrencinin ders dışı zamanlarda da doğruya ulaşmak için araştırmasına, doğru ile yanlış ayırt edebilmesine olanak sağlar. Bu da öğretim kuramlarında “buluş stratejisi” olarak yerini almıştır.

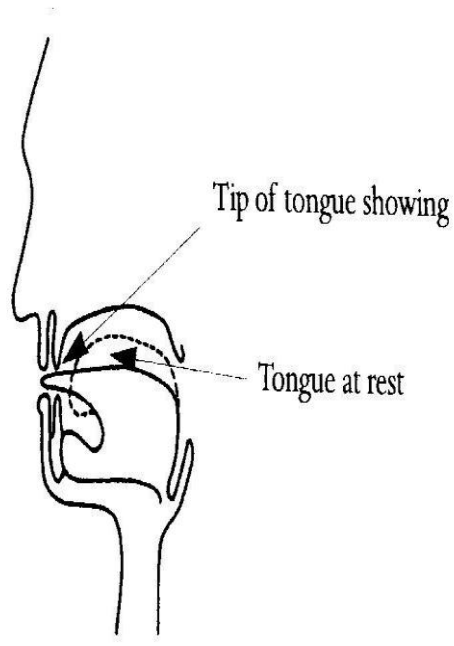
“ Buluş stratejisi, Jerome Bruner tarafından geliştirilmiştir. Bruner’e göre en iyi öğrenme yolu öğrencinin bilgiyi kendisinin keşfetmesiyle sağlanabilir. Öğrencilerin temel yapıları keşfedebilmeleri için öğrenme sürecine aktif katılmaları gerekir. Bruner’e göre öğrenciyi harekete geçiren en önemli güdü merak, başarılı olma ve birlikte çalışmadır.” (Fer, 2014: 170)

4.3. ATAK (BAŞLANGIÇ DİL VURUŞU)

Ağızlıkla elde edilen ilk ses denemelerinden sonra artikülasyon aracımız olan dil vuruşları öğretilmeye başlanır. Burada öğrenciye konuşma esnasında sözcükleri nasıl birbirinden ayırt etmek için dil hareketlerimizi kullanıyorsak, flütte de aynı mantık üzerinden dil vuruşlarını kullanacağımız anlatılır. Konuşurken sözcüklere başlamadan önce refleks haline gelmiş hazırlığımız aynı şekilde flüt çalarken de gerekli yerlerdeki dil vuruşumuzda refleks halini almalıdır.

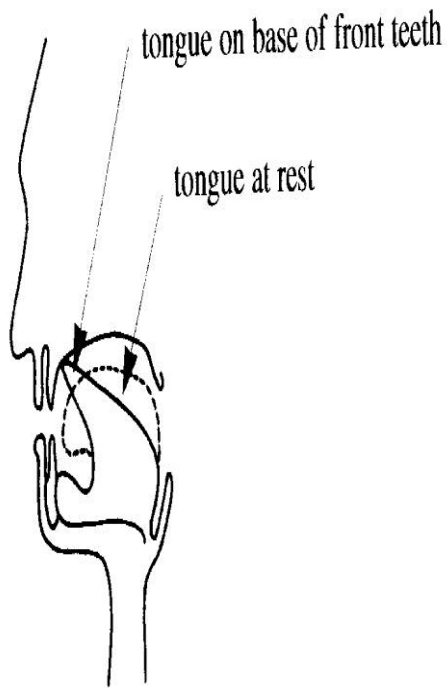
- Dil çalışmaları öncelikle vokal olarak yapılmalıdır. Çünkü dil vuruşları normal konuşma esnasında kullanıldığı gibi çok yönlü değil, tek bir pozisyonda kullanılmaktadır. Öncelikle dil vuruşunda anlatılmak istenenin ne olduğuna açıklık getirilmelidir: Dil vuruşu; dil ucunun ağzın içindeki belirli bir noktaya yerleşmesi ve nefes ile yapılan basınç sonrasında dilin o noktadan çekilmesidir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, dudak ve yüzdeki diğer kaslarda herhangi bir gerilim olmamasıdır. Dil vuruşu kesinlikle sesi engelleyecek şekilde olmamalıdır, bunu yapmanın yolu da dil ucunu kontrollü bir serbestlikte ve doğru hava basıncıyla desteklemektir. Kontrollü serbestlik ile anlatılmak istenen; dilin hem peltek duyuşa sebep olacak şekilde aşırı serbest

bırakılmaması, hem de hareketi sınırlayarak ağız içinde ağırlara sebep olacak şekilde kaskatı kullanılmamasıdır. Öğrenciye ayna karşısında dili hareket ettirme suretiyle dilin kullanım kapasitesi gösterilebilir. Dilin kök, orta ve uç kısmına dikkat çekilerek kullanılması gereken kısmın sadece uç kısmı olduğu ve kök ile orta kısmın ağız içinde hava yolunu tıkamaması amacıyla bir kürek biçiminde alt damağa yerleştirilmesi gerektiği anlatılır. Aksi takdirde dil kökünün ve orta kısmının ağız içinde serbestçe ya da hantal bir biçimde durması dil ucunun hareketini kısıtlayacağı gibi hava yolunu da tıkar ve istenilen ses kalitesi elde edilemez. Dil ucunun konumu da önemlidir. İleriki düzeylerde dil vuruşları, çalınan esere göre değişiklik gösterecek olsa da temel de öğretilen ilk dil vuruşu; Üst damak ile üst dişlerin birleştiği noktaya yerleştirilen dil ucunun “tu”, “tü” ya da “ta” vokali ile seslendirilmesidir. Öğrenciye bu çalışma önce ağızlıksız olarak yaptırılır ve net bir artikülasyon sağlandıktan sonra ağızlık ile tekrar edilir. Aşağıda verilen ritmik çalışmalar “ta,te,tu,tü,da,de,du,dü” sözcükleriyle çeşitlendirilerek vokal olarak seslendirilir. Bu çalışmanın daha sonra flüt ile yapılan çalışmalarda olumlu yönde etkisi olduğu gözlemlenmektedir.

Attack tii

Attacks Figure 1

Tonguing Figure 2

Şekil:7

Burada dikkat edilmesi gereken noktalar şöyle sıralanabilir:

- Dilin hareket kapasitesi ayna karşısında gözlemlenir.
- Dil kökü, ortasının dil ucunu ve hava yolunu engellemeyecek bir pozisyona getirilir.
- Dil ucu üst damak ile üst dişin birleştiği noktaya yerleştirilir ve alınan nefesin ufak bi kısmı ile yapılan basınç sonrası dil geri çekilir ve üflenen hava devam ettirilir.
- Vokallerin artikülasyonunun net olmasına dikkat edilir.
- Dilin tutuk ya da fazla rahat olmamasına dikkat edilir.
- Dil pozisyonunun başladığı andan itibaren dudaklarda veya diğer yüz kaslarında herhangi bir baskı ya da gerilimin olmamasına dikkat edilir.
- Hedeflenen sesin çatlamaması için verilmek üzere olan nefesin kontrollü olması ve dil vuruşunda çok ufak bir kısmı kullanılması gerekir.

Dil hareketlerini belirli ritimlerle ve metronomla geliştirmek mümkündür. Aşağıda verilen egzersiz başta sadece ağızlık ile yapılsa da not ile öğrenimine geçildikten sonra bütün notalarda uygulanabilir.

Şekil:8

5. BÖLÜM

TÜM FLÜTE GEÇİŞ VE NOTALARIN ÖĞRENİMİ

Ağızlık ile yapılan tüm bu çalışmalar, bir an evvel flüt ile parçalar çalmak isteyen öğrenciler için uzun süreli görünse de kesinlikle bir zaman kaybı olarak görülmemelidir. Çünkü özellikle üflemeli çalgılarda enstrüman, ağızlık ve diğer parçalar olarak ayrılır ve bütün haline gelmesi için sağlam bir ağızlık pozisyonu ve eğitimi gerektirir. Ağızlıkla yapılan üfleme pozisyonu, dil vuruşu, odaklama ve ses kalitesi ne kadar sağlam olursa, tüm flüte geçildiği zaman o kadar hızlı ve sorunsuz ilerlenir.

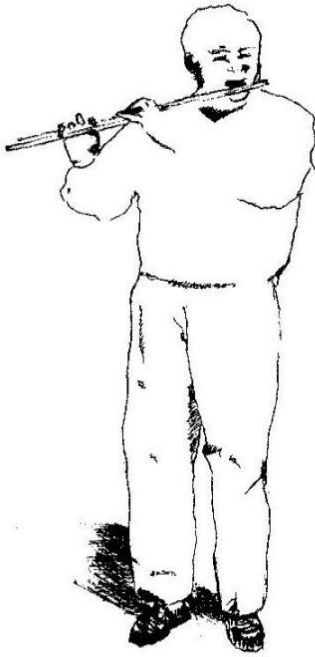
5.1. TUTUŞ VE DURUŞ

“Teknik basit bir öncül ile başlar: Flüt çalan kişinin vücudunun kontrol edebileceği maksimum verimliliğe uygun şekilde konumlandırılır. Bu kavram bütün vücut şeklini kapsar.”(Toff, 2012 : 125)

Sakatlanmış birçok müzisyenin rahatsızlığının altında yanlış pozisyon yatar. Enstrüman çalmak sadece notaları öğrenmek ve enstrümanla seslendirmek değil, bir yaşam tarzıdır. Aynı şekilde flüt çalmak doğru yerde doğru ritimde doğru notayı çalmak değildir. Enstrüman çalmak o enstrümana uygun bir yaşam tarzını da kabullenmektir. Çünkü yapılan iş, çalıp gitmek değil yaşamın içine bunu yerleştirmektir. Öğrencilerin uzun süreli ve sağlıklı bir şekilde çalışmalarını ancak doğru pozisyonla olur. Doğru

pozisyon nefes almaktan ton kalitesine, vücut dengesinden ajeliteye kadar her şeyi etkiler.

Öğrenci ayakta dik ama rahat bir şekilde ancak omuzları sarkmadan durmalıdır. Ağır ayaklarda ve tabanda düşünülerek bacaklardan biri çok az daha öne alınır bu, vücudun dengesini daha rahat sağlar. Omuzlar ayaklara paralel genişlikte ve çene yere paralel bir şekilde durur. Kafanın fazla aşağıda veya fazla yukarıda olması nefes alışverişini engeller. Dirsekler vücuda yakın ancak rahat ve göğüs kafesini sıkıştırmayacak şekilde durur. Sol el flütü destekler şekilde sağ el ise flütü taşıyıcı şekilde konumlandırılır. Ağızlık dudaklara paralel şekilde, çene ile alt dudak arasına yerleştirilir. Çalma esnasında zaman zaman baş hareket ettirilirse, flüt de ağızlığa paralel olarak aynı hareketlere eşlik eder.

Posture Figure 1

Şekil:9

Oturur pozisyonda çalmak yeni başlayan öğrencilerde tavsiye edilmese de gerekli olduğu takdirde ayaklar omuz genişliğinde açık, sırt dik, göğüs kafesi ve diyafram rahat nefes alabilecek şekilde açık bir pozisyonda oturulur. Oturulan sandalyenin tamamı kaplayacak şekilde değil, sandalyenin ucuna gelecek şekilde ortalanır. Ayakların yere, birbirine paralel şekilde sağlam basması denge için çok önemlidir.(Toff,2012)

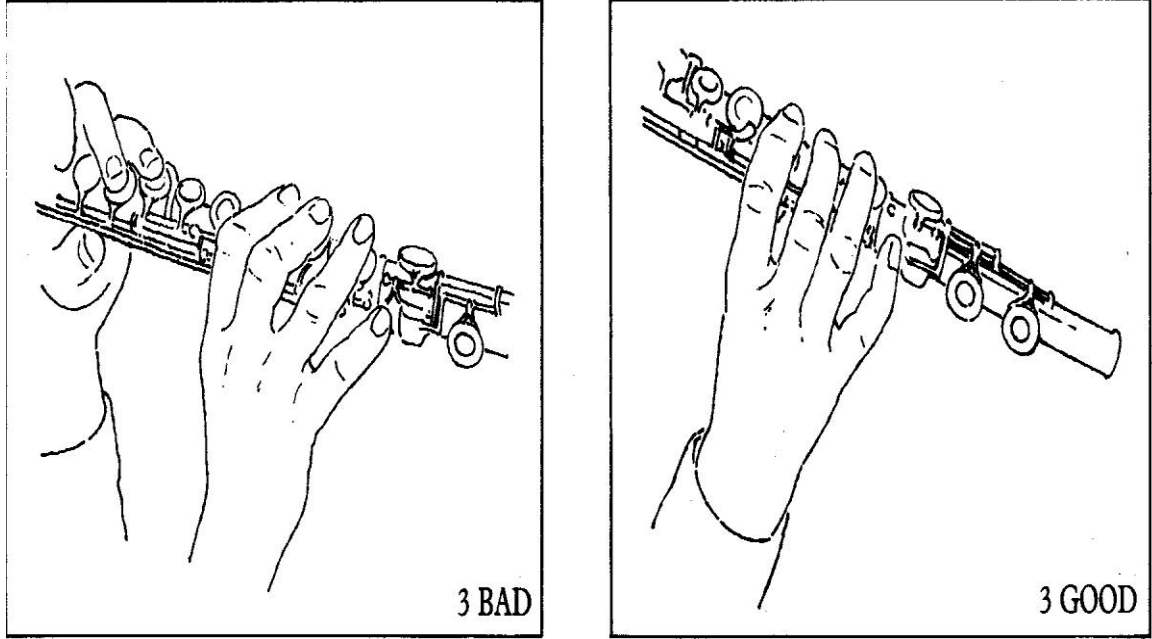
Posture Figure 2

Şekil:10

Trevor Wye ise baş, vücut ve flüt ilişkisini şöyle açıklıyor: “sırtınızı bir duvar ya da kapiya yaslayın, flüt elinizde, başınızla birlikte vücudunuz ve ayaklarınız tümüyle doğrudan karşıya baksın. Başınızı çevirmeden, flütü ağızınıza getirin.” (Wye: Proper Flute Playing ;1988, 12)

Trevor Wye aynı zamanda enstrüman çalanın flüte değil flütün enstrüman çalana yaklaşması gerektiğini ve flütün yanlamasına çalınamayacağını, bunun nefes problemlerine sebep olacağını söylüyor.

SAĞ EL: Flütü taşıyan eldir. Sağ baş parmak işaret parmağının hemen altında yer alır ve flütü taşıyan ilk parmağdır. Diğer parmaklar sırasıyla yan yana mi-re-re# tuşlarına yerleştirilir. Sağ serçe parmak sağ elin hareket alanı açısından çok önemlidir. Genelde şekildeki gibi sert ve gergin bir biçimde durur.

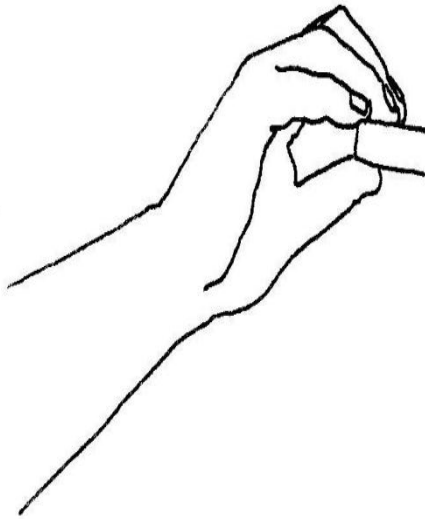
Şekil:11

Ancak bu dördüncü parmağın da hareket kapasitesini sınırlar. Bu yüzden dördüncü ve beşinci parmakların yuvarlak bir pozisyonda ve flütü dengeleyecek şekilde durması gerekir.

“ Birisinden başparmağını ve serçe parmağını bu pozisyonda tutmasını ve sonra üçüncü parmağı- serçe parmağın yanındaki parmağı- hareket ettirmesini isteyin. Sadece başparmak ve serçe parmağın doğal olmayan pozisyonunun neden olduğu gerginlikle başa çıkılırsa hareket ettirilebilir.”(Wye, 1988: 13)

Sağ el beşinci (serçe) parmak ve dördüncü parmak flütü taşımak ve tutmak için kasılıyor ve gergin bir pozisyonda bekliyorsa bunun çalışması flütten ayrıca yapılmalıdır. Düz bir

zemin üzerinde avuç içi boş ve yuvarlak bir şekilde sağ el parmak uçları zemine değecek biçimde yerleştirilir. Bütün parmak uçları zeminin üzerindeyken dördüncü ve beşinci parmaklar sırasıyla hareket ettirilir. Diğer parmakların üzerine aşırı güç yüklenmeden zeminin üstünde sabit bir biçimde kaldığından emin olarak ve bileğin rahat bir pozisyonda olmasına dikkat edilerek önce dördüncü parmak hareket ettirilir (yukarı-aşağı). Daha sonra aynı çalışma beşinci parmak ile de tekrar edilir. Hangi parmak çalıştırılıyorsa o parmak kasının diğerlerinden bağımsız olarak hareket ettiğine emin olduktan sonra çalışma sonlandırılır ve gerekli görüldüğü takdirde aynı çalışma flüt üzerinde de tekrar edilir.

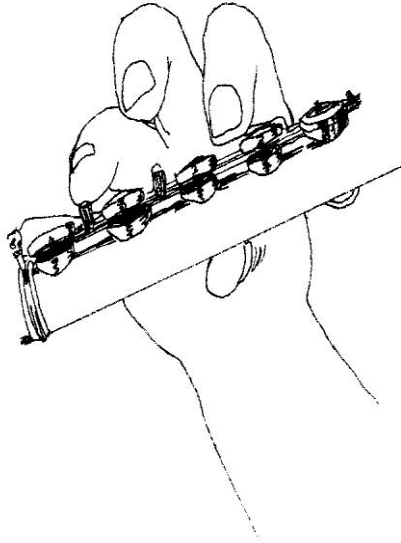

Hands Figure 9

Şekil:12

Sağ elde bilek pozisyonu da çok önemlidir. Öğrencilerde sağ el için genelde görülen en büyük sıkıntı flütü taşımak adına sağ bileği sola meyilli bir biçimde tutmaktır. Ortaokul öğrencilerinde bu durum öğrencide yoğun bilek ağrısına, uzun süreli ve rahat çalışmasına engel olur. Aşırı sola ya da aşırı sağa eğik bir pozisyon parmakların da rahat

hareket etmesini engeller. Sağ el bilekten itibaren rahat bir pozisyonda ve doğal yapısına uygun bir şekilde flütü tutmalıdır. Bilek ve parmaklar için en uygun pozisyon yuvarlak ve esnek bir duruştur.

Hands Figure 10

Şekil:13

SOL EL: Sağ elin taşıdığı flütü dengeleyen eldir. İşaret parmağının eklem kısmına flüt yerleştirilir. Başparmak öğrencilerin el-parmak uzunluğuna göre değişse de si-sib tuşuna parmak ucuyla basmak gerekir. Baş parmağın tutuşu yuvarlak olmadığı takdirde bütün sol eli gereğinden fazla flüte yaklaştırır bu da flütü kavramada dengesizlik yarattığı gibi hızlı pasajlarda da parmakların hareket kapasitesini sınırlar.(Toff ,2012)

İkinci ve üçüncü parmaklar flütün yapısı nasıl olursa olsun yuvarlak basmaya dikkat edilmelidir. Hızlı pasajları daha küçük hareketlerle ve parmakları yormayacak şekilde çalmanın yolu budur. Doğru tutuşta serçe parmağın da rolü önemlidir. En sık yapılan hata sol elde tuşlara basarken serçe parmağın istemsizce havada ve dik bir şekilde

olmasıdır. Serçe parmağın flüte yakın ve sol # tuşunun üstüne gelecek şekilde içe dönük olması gerekir. Öğrencilerin düzeltmekte en az zorlandıkları pozisyon da budur. “ Bu pozisyonun avantajı flütün sıcak havadan veya gerginlikten kaynaklı kaymasını önler; flüt yeterince desteklenir ve sonuç olarak, parmaklar rahat bir pozisyonda faaliyet gösterir.” (Wye, 1988: 14)

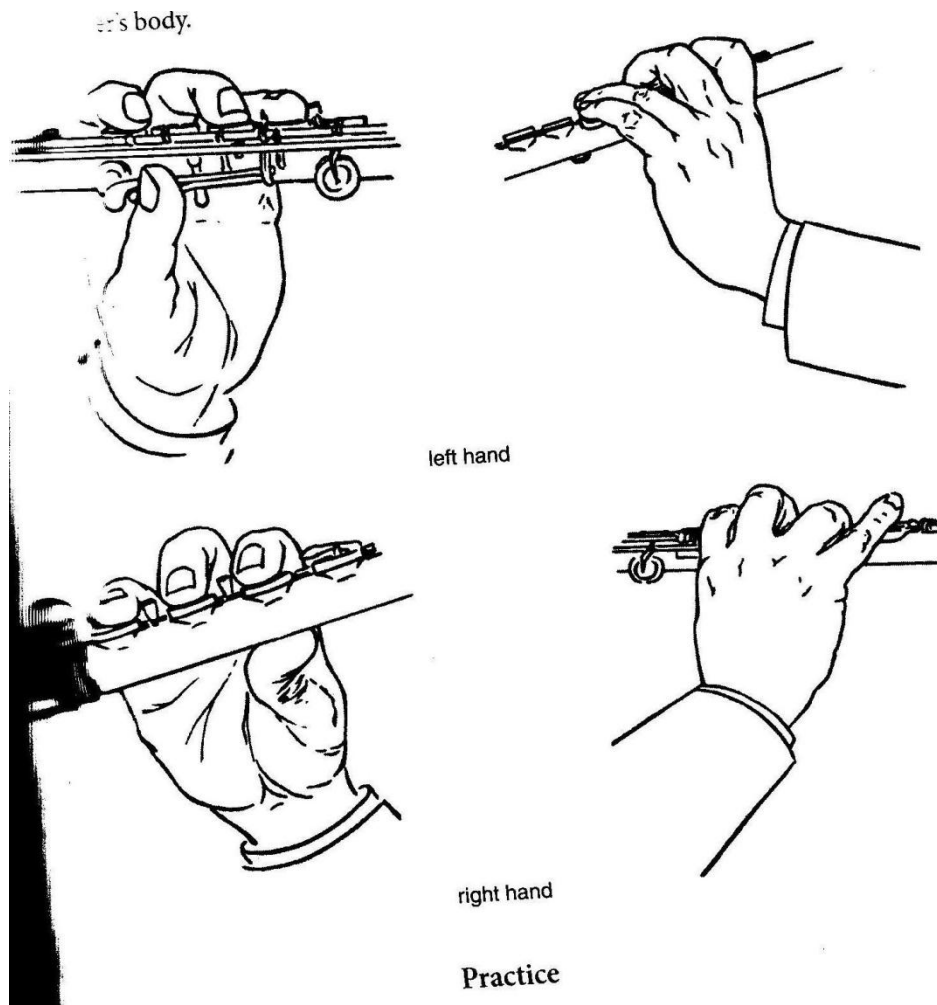
Hands Figure 2

Hands Figure 6

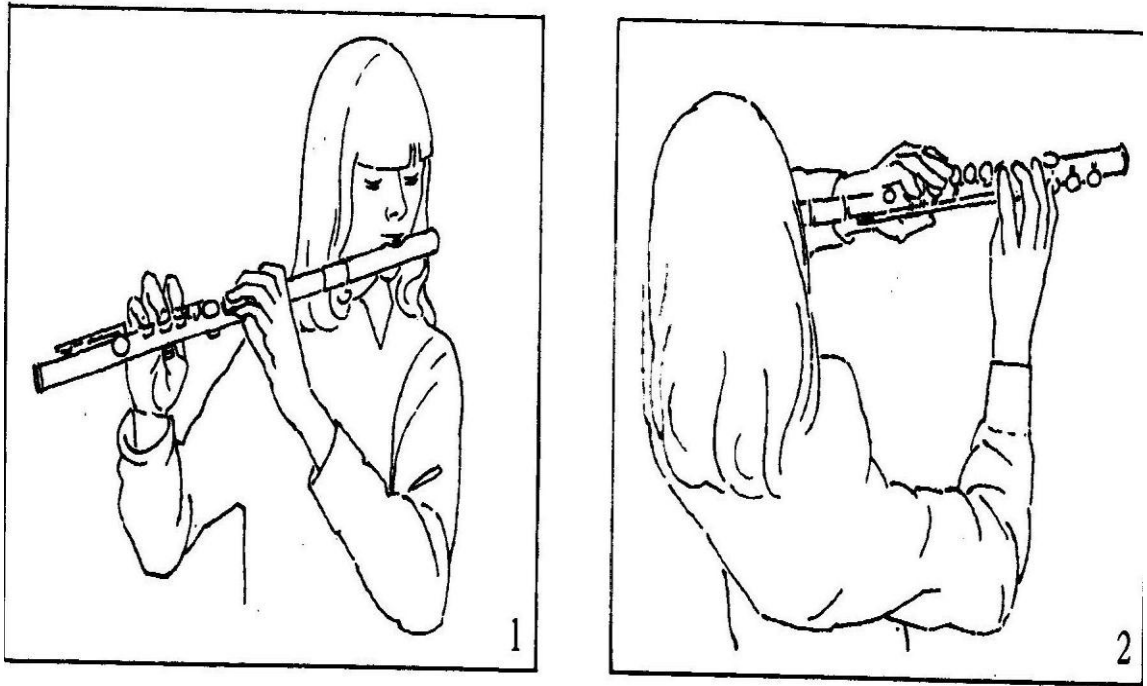
Şekil:14-15

Her iki kolun yüksekliği de bilekleri ve parmakları etkilemektedir. Genelde olan sorun; sol kolun istemsizce dirseklerden dışarı doğru bir pozisyonda ve yüksekte olmasıdır. Sol kolun gereğinden fazla kaldırılması ya da vcudaya fazla yakın durması nefes alımını ve esnekliği engelleyerek ses kalitesini düşürür. Aynı Şekilde sağ kolun dirsekten fazla yukarı kaldırılması sağ omzu gereksiz yorar ve flütü taşımada dengesizlik yaratır. Bu yüzden öğrenciler ile ilk günden itibaren ayna karşısında çalışmak çok önemlidir. Mümkünse sadece öğrenciye yaptırmak değil, öğretmenin de göstererek öğretmesi gerekir. Yaş grubu itibariyle ortaokul öğrencileri görsel olarak kazandıkları becerileri çok daha rahat uygulayabilmektedirler.

Şekil:16

Şekil:17

Küçük yaşta başlanan enstrüman eğitimi ileride sakatlıklara mahal verilmeyecek şekilde yapılmalıdır. Uzun süreli çalışma saatleri vücudu zaten yorar üstüne yanlış pozisyon ile bu durumu pekiştirmek ileriki zamanlarda enstrümanı bırakmaya yol açacak sakatlıklara sebep olabilir. Öğrenciye verilecek duruş ve tutuş eğitimi zorunlu ve öğrenilmesi gereken bir ders niteliğinde değil de beden sağlığının ve enstrüman eğitiminin temel taşı olarak öğretilmelidir ki öğrenci bunu zorunluluktan değil de kendisi için yapabilsin. Çünkü öğretmenin kontrolü dışındaki çalışmalarda aynı titizlikle doğru pozisyonda ve ayna karşısında çalışılmalıdır. Bu da öğrenciye bilinçli öğrenme becerisini kazandırmaktan geçer.

5.2. NOTALARIN ÖĞRENİMİ

Öğrencinin doğru parmak pozisyonundan sonra dengeli bir tutuş sağlanır ve ilk oktav öğrenimi başlar. Öncelikle 1. Oktav öğreniminin sebebi, diğer oktavların 1. Oktavın armoniği olmasıdır ve mümkün olduğunca 1. Oktavla aynı rengi taşıması gerekir. Dolgun ve parlak çıkan ilk oktav sesleri diğer oktavlarda da büyük kolaylık ve aynı derecede kaliteli bir ses çıkmasını sağlar. Her kitapta öğretilen ilk nota farklı olsa da pozisyon değişikliğine en az sebep olacak ve flütü yeni tutan ellerin dengesini bozmadan rahatlıkla öğrenebilecekleri nota, “sol” notasıdır. Öğrencinin genelde yaptığı davranış, hedeflenen ses için basılan tuşe deki parmakları sıkamak ve diğer parmakları gereğinden fazla flütün dengesini kaybetmeye sebep olabilecek şekilde havaya kaldırmaktır. Tolere edilebilir bir durum gibi görünse de ileride alışkanlık olmaması ve yanlış pozisyon oturmaması adına en başından itibaren, flütü taşıyanın parmaklar değil kollar olduğu öğretilmelidir. Flüt kollar yardımıyla taşınır, bilekler ve parmaklar yardımıyla uygun flüt pozisyonu alınır. Bu yüzden parmaklara ve bileklere aşırı stres yüklemek yeni başlayan öğrencilerin gelişim çağında olmaları sebebiyle fiziksel olarak kalıcı bir rahatsızlık yaratabilir. Şekillerdeki gibi notalar sırayla öğretilir. Notalar arası geçişlerde odağın bozulmaması ve öğrencinin dudaklarında ve yüz kaslarında gereksiz bir hareket ve gerginlik olmamasına dikkat edilir.

PARMAK POZİSYONU TABLOSU

soldan sağa

sol el sağ el

5 4 3 2 1 1 2 3 4 5

1. Oktav

si	●	D	●	●	●	●	●	●	●	123
do	●	D	●	●	●	●	●	●	●	12
do#	●	D	●	●	●	●	●	●	●	1
re	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
re#	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
mi	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
fa	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
fa#	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
ya da	fa#	●	D	●	●	●	●	●	●	
sol	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
sol#	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
la	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
la#	●	D	●	●	●	●	●	●	●	
ya da	la#	●	D	●	●	●	●	●	●	
ya da	si	●	D	●	●	●	●	●	●	L
si	●	D	●	●	●	●	●	●	●	

2. Oktav

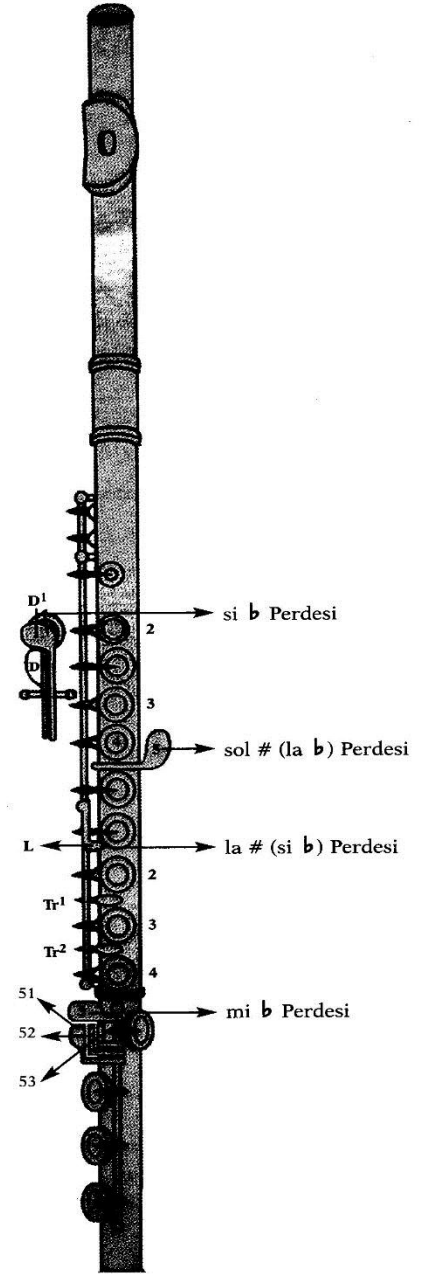
do	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○
do#	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
re	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
re#	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
mi	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
fa	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
fa#	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
ya da	fa#	●	D	●	●	●	●	●	○	○
sol	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
sol#	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
la	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
la#	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
ya da	la#	●	D	●	●	●	●	●	○	○
ya da	si	●	D	●	●	●	●	●	○	L
si	●	D	●	●	●	●	●	●	○	

3. Oktav

do	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○
do#	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
re	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
re#	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
mi	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
fa	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
fa#	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○
sol	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
sol#	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
la	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
la#	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
si	●	D	●	●	●	●	●	●	○	○

4. Oktav

do	●	○	○	○	○	○	○	○	○	○
ya da	do	○	○	○	○	○	○	○	○	○
do#	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
ya da	do#	○	○	○	○	○	○	○	○	○
re	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
re#	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○
mi	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
fa	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○
fa#	○	D	●	●	●	●	●	●	○	○

Şekil:18

Parmak pozisyonları enstrüman üzerinde öğrenildikten sonra sol el ve sağ el ayrı ayrı çalıştırılır. Ayrı çalışmanın amacı, nota öğreniminde öncelikle tek bir ele odaklanarak o elin parmak pozisyonlarını kavrama ve diğer eldeki parmak pozisyonuna daha rahat bir geçiş sağlamaktır.

SOL EL ÇALIŞMASI: “Sol” notasıyla başlanan ilk pozisyonda sol eldeki notalar öğrenilir. Sol-la-si notaları 60 (altmış) metronom ve farklı vuruş sayıları ile çalışılır. Burada sağ el sadece taşıma ve flütü dengede tutma görevini görür. Dikkat edilmesi gereken nokta, sol eldeki notalar öğrenilirken sağ eldeki beşinci (serçe) parmak yuvarlak ve rahat bir pozisyonda olmalıdır. Sağ el parmakları sol el çalıştırıldığı için gereğinden fazla havada durmamalı, tuşlara olabilecek en yakın mesafede konumlandırılmalıdır. Yeterli çalışma yapıldıktan sonra “do” notası da sol el çalışmalarına eklenir.

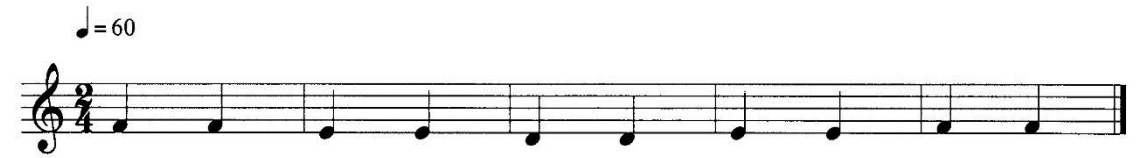

Şekil:19

SAĞ EL ÇALIŞMASI: Yapılan çalışmalar sonrası kuvvetlenen ve flütü daha bilinçli taşıyan sol elden sonra sağ eldeki parmak pozisyonları çalışılarak notalar öğrenilir. Sol elde yapılan çalışmalar farklı notalarla sağ elde de tekrar edilir. Pes seslere inildikçe dudaklardaki üfleme deliği daha büyük ve serbest bir pozisyon alır. Parlak ve derin bir ton kalitesi elde edildikten sonra çalışmalara “do” notası eklenir.

Şekil:20

Notalar öğrenildikten sonra aşağıdaki çalışmalar ile öğrencilerin notalar arası parmak geçişleri ve bir sonraki notaya daha bilinçli üflemleri sağlanır.

♩ = 60

9

♩ = 60

11

♩ = 60

8

15

Şekil:21

Burada yapılmak istenen her defasında aynı notaları vuruş sayıları düşürülerek bir sonraki notaya hazırlamak ve 1. Oktavın pekişmesini sağlamaktır.

İlk oktav öğrenildikten sonra ikinci oktava geçilir. Birinci oktav ile aynı pozisyona sahip ikinci oktavda sadece üflenen hava basıncı değiştirilerek fark yaratılır. İkinci oktava “re” notasıyla başlamak, 1. Oktav “re” ile 2. Oktav “re” arasındaki farkın anlaşılmasında kolaylık sağlar. Çünkü en rahat oktav değişikliği işaret parmağının pozisyon değişikliği sebebiyle bu notada yapılır. 1. Oktav için yapılan çalışmalar 2.oktav için de yapılır. Oktavlar arası geçiş çalışması da yapılarak öğrenme pekiştirilir. 60 metronom sayısı ile yapılan bu çalışmalar hem belirli bir ritim içinde çalışma becerisini geliştirir hem de sesler arası geçişlerdeki süreyi daraltarak öğrenilen bilgilerin hızlanmasına yardımcı olur.

♩ = 60

7

9

8

♩ = 60

10

11

10

♩ = 60

12

8

12

15

12

♩ = 60

12

♩ = 60

5

Şekil:22

OKTAV ÇALIŞMALARI:

♩ = 60

21

9

18

27

♩ = 60

11

22

The image displays four staves of musical notation in treble clef. The first staff begins with a tempo marking of ♩ = 60 and contains a sequence of notes. The second staff is marked with the number 8 and continues the sequence. The third staff is marked with 15 and shows a single note. The fourth staff starts with another tempo marking of ♩ = 60 and contains a sequence of notes. The fifth staff is marked with 11 and continues the sequence.

Şekil:23

5.3. GAM ÖĞRENİMİ VE ÇALIŞMALARI

Herhangi bir notadan başlayıp inici veya çıkıcı olarak sekiz komşu notanın hiç kopmadan sıralanmasına gam veya dizi denir. Gamlar pes (kalın) notadan başlayıp tiz (ince) notaya doğru sıralanıyorsa çıkıcı gam, tiz notadan pes notaya doğru sıralanıyorsa inici gam adını alırlar(<http://sosyalsorumluluk.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2013/04/TEMEL-M%C3%9CZ%C4%B0K-B%C4%B0LG%C4%B0S%C4%B01.pdf>). Belirli bir yapıya göre sıralanmış bu nota dizini

major gamlar ve ilgili minörleri olarak hangi notayla başlıyorsa onun ismiyle adlandırılırlar. Egzersiz çalışmalarını da bu gam dizinine göre şekillendirilir.

Spora başlamadan önce yapılan ısınma hareketleri nasılsa, gam çalışmaları da flüt çalışmalarında güne başlarken yapılan etkili bir ön hazırlıktır. Profesyonel enstrüman çalarların en büyük sırlarından biri rutin haline getirdikleri egzersizlerdir ve temeli de gamlara dayanır. Yeni başlayan öğrencilerin de bunu rutin haline getirmesi ve zevkle çalışmaları öğrenme ve çalma kapasitelerini arttıracaktır. Doğru parmak pozisyonunun oturması ve flüte hâkimiyetin sağlanması açısından gam çalışmaları çok önemlidir. Öğrenci yapılan egzersizlerle kendini geliştirir ve çalacağı eserin ritmik, melodik ve müzikal altyapısını sağlar. Notayı öğrenen öğrenci gam çalışmalarını çalıp geçmek için yapmamalı, her notasına özen göstermeyi ve gam çalışmalarını bir bütün olarak düşünmeyi, duymayı öğrenmelidir. Çalacağı eserlerdeki ton duyumu gam çalışmalarıyla kulağına yerleşir. Eserlerde yapacağı cümle bitimlerini ve yeni cümleye başlamadan önceki ritmik nefesi gene gam çalışmalarında öğrenir. Bu yüzden gam ve diğer teknik çalışmalar yapılması zorunlu bir rutin gibi değil dikkatle ve zevkle her çalışmada yeni ve farklı nasıl çalınabilir gözüyle bakılmalıdır. Bu yeni başlayan öğrenciler için anlatılması erken bir konu gibi düşünülse de öğrencilerin öğrenme hızları ve öğrendiklerini tüketme hızları göz önüne alındığında çok da erken sayılmaz. Bireysel bir çalışma ve öğrenme ortamımız olduğu düşünülürse, öğrencinin belirlenen müfredatın tamamlanması halinde onu ileri götürebilecek her türlü yeni bilgi sağlanmalıdır. Gam çalışmaları da onların bu öğrenimini hızlandıracak büyük bir araçtır.

Öğrenilen ilk iki oktav ile Do Major gam öğrenimi öğrencide hazırlanmış olur. Burada bundan sonra yapılacak olan, farklı ritimlerle ve nüanslarla çalışılan gamı pekiştirmektir. Gam dizini hangi tonda olursa olsun notalar arası parmak geçişlerini sağlam ve doğru bir şekilde yapmak için metronom' lu ve farklı ritimlerde çalışmak gerekir. Yeni başlayan öğrenciler için beklenen davranış şekli çok hızlı çalmaya çalışmak, notalar arası parmak geçişlerinde duraksamak veya yanlış tuşlara basmak, yapılan yanlış sonucu panikleme ve nefes kontrolünü kaybetmek gibi sıralanabilir. Her enstrüman çalanın, çalmaya başladıklarındaki ilk heyecanlarından ve öğrendiklerini

senkronize etmeye çalışmalarından dolayı başına gelen olağan durumlardır. Bir bakıma bu kargaşanın oluşumu öğrenciyi sakin ve kontrollü çalma isteğine yöneltir ve bu da bir sonra öğretileni daha dikkatle dinlemesini ve uygulamasını sağlar. Bu yüzden özellikle küçük yaşta başlanan bu eğitimde kontrollü bir şekilde öğrenciyi yanlış yapma hakkını da tanımak gerekir ki, bu da öğrenciyi doğru ve kullanışlı bilgiyi aramaya yönlendirir.

Gam çalışmalarını farklı ritmik açılarla öğrencileri en etkili şekilde kazandırma yöntemleri aşağıda şekiller ile açıklanmıştır.

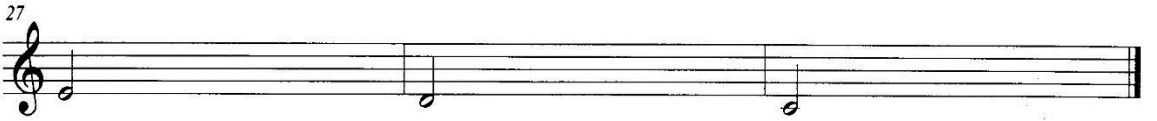
♩ = 60

9

18

27

♩ = 60

♩ = 60

♩ = 60

♩ = 60

♩ = 60

♩ = 60

♩ = 60

Şekil:24

5.4. ARALIK ÇALIŞMALARI

Gam çalışmalarının ardından parmaklar belirli bir düzene girer ve bitişik notaların çalımı kolaylaşır. Ancak buna alışan parmaklar atlamalı (aralıklı) notalara geçişte zorlanabilir parmak koordinasyonu istenilen şekilde gerçekleşemeyebilir. Bunu engellemek için aralık çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmalar hem parmak koordinasyonunu sağlar hem de eser ve etüt kitaplarında karşılaşılabilecek farklı pozisyonların geçişini kolaylaştırır.

Seçilen etüt veya eserlerde karşılaşılan problemler o pasajın farklı ritimlerde çalınmasıyla geliştirilebileceği gibi ek olarak aralık çalışmaları yapmak da mümkündür.

Trevor Wye "Practice Book for the Flute-Advanced Practise" kitabı ismi itibari ile ileri düzey flüt çalarlar için yazılmış olsa da, yeni başlayan öğrenciler için çok faydalı bir kitap olduğu gözlemlenmiştir. Sağ ve sol el için ayrı ayrı çalıştırma özelliğine sahip olduğu gibi, iki el arasındaki koordinasyonu da sağlayabilecek niteliktedir. Buradaki egzersizler öğrencilere ilk yıl öğretilen tonlarda gerekli arızaları değiştirilerek çalışılabilir. Zorlanılan egzersizler farklı artikülasyon ve farklı ritimlerle çeşitlendirilebilir.

TECHNIQUE—I
ADVANCED TECHNICAL EXERCISES

A Repeat each bar four times

Play each lettered section with the following accidentals:-

(i) As written; (ii) D $\sharp$; (iii) F $\sharp$; (iv) F $\sharp$ + D $\sharp$; (v) E $\flat$; (vi) E $\flat$ + F $\sharp$; (vii) F $\sharp$, D $\sharp$ + E $\sharp$

B

(i) As written; (ii) F $\sharp$; (iii) G $\sharp$; (iv) F $\sharp$ + G $\sharp$; (v) A $\sharp$; (vi) F $\sharp$ + A $\sharp$; (vii) G $\sharp$ + A $\sharp$; (viii) F $\sharp$, G $\sharp$ + A $\sharp$; (ix) A $\flat$

C

(i) As written; (ii) C $\sharp$; (iii) A $\sharp$; (iv) C $\sharp$ + A $\sharp$; (v) A $\flat$; (vi) A $\flat$ + B $\flat$; (vii) A $\flat$, B $\flat$ + C $\flat$; (viii) B $\sharp$ + C $\sharp$; (ix) A $\sharp$, B $\sharp$ + C $\sharp$

D

(i) As written; (ii) C $\sharp$; (iii) D $\sharp$; (iv) E $\sharp$; (v) D $\sharp$ + E $\sharp$; (vi) C $\sharp$ + D $\sharp$; (vii) C $\sharp$, D $\sharp$ + E $\sharp$; (viii) D $\flat$; (ix) D $\flat$ + E $\flat$

E

(i) As written; (ii) Ab; (iii) Gb; (iv) Ab + Gb; (v) Db + Ab; (vi) A#; (vii) D# + A#; (viii) G# + A#

F

(i) As written; (ii) F#; (iii) C#; (iv) F# + C#; (v) B# + C#; (vi) F#, B# + C#; (vii) Bb; (viii) Bb + Cb; (ix) F#, Bb + Cb

G

(i) As written; (ii) D#; (iii) E#; (iv) D# + A#; (v) D# + E#; (vi) Ab; (vii) Ab + Db; (viii) Ab + Eb

H

(i) As written; (ii) C#; (iii) G#; (iv) C# + F#; (v) C# + G#; (vi) C#, F# + G#

14

I

(i) As written; (ii) Eb; (iii) Gb; (iv) Eb + Gb; (v) Eb, Fb + Gb; (vi) F#; (vii) G#; (viii) F# + G#

J

(i) As written; (ii) Ab; (iii) Bb; (iv) Ab + Bb; (v) G#; (vi) A#; (vii) G# + A#

K

(i) As written; (ii) Bb; (iii) Db; (iv) Bb + Db; (v) Bb, Cb + Db; (vi) C#; (vii) D#; (viii) C# + D#

L

(i) As written; (ii) D#; (iii) F#; (iv) D# + F#; (v) D#, E# + F#; (vi) Db; (vii) Eb; (viii) Db + Eb

M

(i) As written; (ii) Eb; (iii) Ab; (iv) Eb + Ab; (v) Bb; (vi) Eb + Bb; (vii) Eb, Ab + Bb; (viii) A#

N

(i) As written; (ii) G#; (iii) C#; (iv) G# + C#; (v) D#; (vi) G# + D#; (vii) G#, C# + D#

O

(i) As written; (ii) Bb; (iii) Eb; (iv) Bb + Eb; (v) F#; (vi) F# + Eb; (vii) Bb, Eb + F#

P

(i) As written; (ii) D#; (iii) G#; (iv) A#; (v) D# + A#; (vi) G# + A#; (vii) D#, G# + A#

16

(i) As written (ii) C#; (iii) D#; (iv) Eb; (v) C# + D#

(i) As written (ii) Db; (iii) Db + Eb; (iv) Db, Eb + F#

Şekil:25

5.5. ESER VE ETÜT KİTAPLARINA GEÇİŞ VE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Burada öğrencinin sabırlı ve istikrarlı çalışmalarının sonucu alınmaya başlanır. Öğrenci, ilk defa duyacağı melodik ezgilerle flüt çalmanın tadına varacaktır ve daha keyifli çalışmaya başlayacaktır. Birçok bestecinin en tanınmış eserleri solo enstrümanlar ve özellikle yeni başlayan öğrenciler için ana temayı duyuracak şekilde kısaltılmış ve kitap haline getirilmiştir. Klasik müziğe ilk adımlarını atacak öğrenciler için hem onları bir adım ileriye götürecek hem de keyifle çalışmalarına yol açacak eser seçimleri yapılması önemlidir. Eserlerde öğrenciye kazandırılması gereken bilgiler; deşifre, artikülasyon, ton kalitesini kaybetmeden yapılacak nüanslar ve cümle bütünlüğü olarak sıralanabilir

Deşifre; Türk Dil Kurumu'nun " Büyük Türkçe Sözlük" ünde yer alan tanımına göre çözülmüş açıklanmış anlamındadır. Müzikteki karşılığı ise; bir eserin ele alındığı ilk andaki okunması veya çalınmasıdır.

Müzisyenler, profesyonel hayatta deşifre kabiliyetlerinin, performans gösterme açısından ne kadar önemli olduğunu bilirler. Deşifre geliştirilebilir bir beceridir ve çalışma ile hızlandırılabilir. Bu yüzden öğrenciye özellikle daha bu yaş grubundan (ilkokul bitimi-ortaokul başlangıcı) itibaren öğretilmesi gerekir. Başlangıçta öğrencinin çaldığı nota ile eserdeki notanın birebir aynı olmasına dikkat edilir. Nüansların veya

artikülelerin gözden kaçması normaldir. Her deşifre çalışmasında üstüne yeni bir bilgi eklenerek, çalışma zenginleştirilebilir. (Bir sonraki deşifrede öğretmenin isteğine bağlı olarak ton kalitesi, artikülasyon, nüanslar ve cümle bütünlüğü ön planda tutulur)

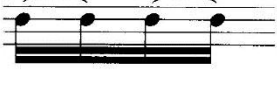

Artikülasyon: Öğrencinin daha önceden öğrendiği ve egzersizleriyle pekiştirdiği artikülasyon, eserlerde kendini gösterir ve öğrenciye bunu daha melodik ezgilerle uygulama fırsatı tanır. Genelde aynı motifin bir dil vuruşlu bir de bağlı varyantı soru-cevap şeklinde gelir ve tezatlık göstererek öğrencinin dikkatini çeker. Artikülasyonlar arasındaki farkı belirtmenin en iyi yolu çalışılan pasajların yavaş, dikkatli ve tekrarlı çalışılmasıdır.

Nüanslar: Nüans sözcüğü ince ayırım (TDK) anlamında sözlüğe geçmiştir. Müzisyenlerin ellerindeki renk paletini kullanmak adına en çok işlerine yarayan bilgidir. Nüans öğrenimi sırasında öğrencilerde ton kalitesinin düşürülmemesi çok önemlidir. Bunu sağlamanın yolu da diyaframa alınacak nefesin karın kasları ile kontrollü bir biçimde kullanımı ile mümkündür. Nüans kullanımı sırasında öğrencilerin en çok düştükleri durum entonasyon problemidir. Buna dikkat edilerek çalışılması genç kulakların kötü seslerle kirlenmemesi adına önem taşır.

Cümle bütünlüğü: Yapboz parçalarının birleştiği nokta burasıdır. Bundan önce yapılan bütün çalışmalar eseri anlamak ve anlamlı kılmak için yapılan cümleleri oluşturmak için kullanılır. Cümle oluşumunda öğrenci bundan önceki çalışmaları uygulamış ise zaten eserin duyumu beklenen şekilde hazırlanmıştır. Burada beklenen uygun çalış şekli, eserdeki kontrast nüansların verimli bir ton ile çerçevelenerek artikülasyonla biçimlenmiş olmasıdır. Cümle bitimlerinin hafif ve yeni cümle başlangıçlarının bir önceki cümle bitimindeki aynı nüans ile (özellikle belirtilmiş bir nüans yoksa) başlanmasına dikkat edilir.

Etüt çalışmaları öğrenciler için gam çalışmalarının ve eserlerin arasındaki büyük bir geçiş noktasıdır ve öğrenciye teknik ve müzikal anlamda önemli oranda hızlandırır. Etütler, gam çalışmalarından sonra öğrenciye teknik anlamda bir aşama daha zor gelir. Bunları aşmanın en kolay ve etkili yolu zor gelen ve tam bir parmak

senkronizasyonunun sağlanamadığı pasajları farklı ritimlerde ve farklı artikülasyonlar ile çalışmaktır.

LEGATO	
STACCATO	
İKİ BAĞLI	
DÖRT BAĞLI	
ÜÇ BAĞLI + BİR BAĞSIZ	
BİR BAĞSIZ + ÜÇ BAĞLI	
SENKOP	
İKİ BAĞSIZ + İKİ BAĞLI	
İKİ BAĞLI + İKİ BAĞSIZ	

Şekil:26

Not: Bağısız sözcüğü dil vuruşu olarak değerlendirilmelidir (iki bağli + iki dilli vb).

6.BÖLÜM

EĞİTİMDE ETKİLİ ÖĞRENME VE ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ VE BUNLARIN FLÜT EĞİTİMİNDEKİ YERİ

Bu bölümde çeşitli kitaplarda ve akademik makalelerde yer alan eğitimdeki etkili öğrenme ve çalışma yöntemleri incelenmiş ve flüt eğitiminde bu çalışmaların önemi açıklanmıştır. Enstrüman eğitiminin bu kadar küçük yaşta başlaması öğrenci ile öğretmen arasında usta-çırak ilişkisini doğurmuştur. Enstrüman öğreniminin küçük yaşlarda başlaması öğrencilere bilişsel ve psikolojik alanda büyük katkıları olduğu araştırmalarla kanıtlanmıştır. Bu eğitim ileride meslek sahibi olma sorumluluğu ile başlayan konservatuvar öğrencileri için daha disiplinli ve istikrarlı bir süreç anlamına gelir. Flüt eğitimi de diğer dersler gibi öğrenci öğretmen ekseninde oluşturulan bir bilgi alış-verişidir ancak burada diğer derslerden farklı olarak bire bir çalışmalar söz konusudur. Toplu sınıflarda yapılan eğitim gibi değil, öğretmenin bir usta vasfı ile bildiklerini öğrencisine aktarması ve birlikte uygulaması şeklinde gelişir. Çünkü her öğrenci ileride öğretmenin iş arkadaşı olur ve usta-çırak ilişkisi bu yönde devam eder. Bu yüzden ki müzik eğitimindeki birçok çalışma yazılı kaynağın dışında nesilden nesile aktarılan bilgi birikimi olmuştur. Bire bir çalışma öğrencileri öğrenme sürecinde hızlandırır ve her öğrencide uygulanacak öğrenilen bilgiyi pekiştirme metotlarını farklı olmaya yöneltir. Çünkü her öğrencinin öğrenme sürecinde karşılaştığı durumlar fiziksel ve bilişsel alanda farklıdır. Burada belirtilen etkili öğrenme ve çalışma yöntemlerinden alınan sonuçların her öğrencide aynı olması beklenemez.

Enstrüman çalmak sadece teorik bilgilerle öğretilen ve sadece bununla tam sonuç beklenen bir alan değildir. Ses ve ritim bu işin bir parçasını oluştururken zaten teorik temelli bir tanım yapılamaz. Her türlü görsel ve duyuşsal bilgi de bu eğitimin bir parçasıdır. Bunu konservatuvar ve dengi okullara girişte yapılan sınavlardan anlamaktayız. Giriş sınavlarında yapılan piyanoda verilen sesi aynı şekilde tekrar etme ile öğrencilerden beklenen doğru ses duyumu ve aynı sesi sorunsuz tekrar etme bir flüt

çalar için de doğru entonasyonda doğru sesi çıkarmak anlamına gelir. Aynı parmak pozisyonu ile 2 farklı oktav çalınabilir ve bunun arasındaki farkı sadece hava kuvveti olarak açıklamak yetersiz kalacaktır. Elde edilmek istenen doğru entonasyonlu ve temiz bir sestir. Sınavlarda sorulan ritim ve melodi tekrarlama da bir flüt çaların ders esnasında karşılaşacağı ritimleri (sadece notada yazılanı değil, öğretmenin göstereceği veya anlatacağı farklı ritimlerde aynı melodiyi tekrarlama) istenilen şekilde sadece duyarak yâda görerek tekrar etme kabiliyetini sınar. Melodi tekrarı sınavında ise, bir flüt çaların gerekli teknik yapıyı oluşturduktan sonra en çok ihtiyacı olan müzik cümlesini oluşturmayı hedeflemektedir. Bütün bunların ışığında yapılan eğitimi tek bir öğretim kuramına bağlı olarak şekillendirmek öğrenciyi de öğretmeni de kısır bir döngünün içine iter. Bu da hiç bir zaman gelişimi durmayan müzik alanı için sabit ve yetersiz kalmak demektir. Öğretim kuramlarının (bilişsel, davranışçı, açıklayıcı ve öğretici, yapılandırıcı vb.) her biri eğitim alanında denenmiş ve tanımlanmıştır. Müzik eğitimi de eğitim alanında yer alır ve bu öğretim kuramları tek tek incelenebilir. Ancak yapılan eğitim bire bir ve uygulama odaklı olduğu için her öğrencide aynı sonuçlar elde edilemez. Burada konservatuvara yeni başlayan bir flüt öğrencisinin öğrendiğini etkili kılması için derlenen bilgiler bulacaksınız.

“Öğretim sürecini planlayan kişinin öğrencilerinin öğrenmesini geliştirmek, kolaylaştırmak ve daha etkili kılmak için neler yapması gerektiğine ilişkin bilgiye ihtiyaç vardır. Bu amaçla geliştirilen öğretim kuramları öğretme işinin en iyi nasıl gerçekleşebileceğine ilişkin kurallar koyar. Ancak, öğretim kuramları öğrenme ve gelişim kuramlarına dayalı olarak geliştirilen kuramlardır. Örneğin; gelişim kuramları toplama, çıkarma gibi matematik işlemlerinin öğrenilmesi için en uygun yaşı belirtirken öğretim kuramları bu işlemlerin öğretilmesi için yollar önerir.” (Fer, 2014:71)

Bulunmuş olduğumuz 2014 senesi ile 4+4+4 eğitim sisteminin devam ettiği bu dönemde 2012 yılından itibaren konservatuvarların ortaokula başlama yaşı 1 (bir) sene öne alınmış ve öğrenci alım yaşı bir yıl düşürülmüştür. Buna bağlı olarak öğrencilerin bu eğitim alanında yaşları sebebiyle verdikleri tepkiler henüz deneysel düzeydedir ve herhangi bir bilimsel çalışma mevcut değildir. Ancak gözlemlenen (uzmanlar ile) şudur

ki; bu yaş grubundaki öğrenciler ile daha hassas ve daha teşvik edici çalışmalar yapılması gerekmektedir. Konservatuvarların ortaokul devresinde verilen eğitimde kültür derslerinin yanı sıra (matematik, Türkçe, sosyal bilimler, fen bilimleri vb.), müzik alanında verilen eğitim (enstrüman, Solfej, koro) sadece kültür dersi temelli bir ilköğretim eğitiminin ardından farklı ve adapte olması zaman alan bir eğitim olarak gelmiştir. Bu ilk yıl olan geçiş sürecini yumuşatmak ve öğrenciden daha fazla verim alabilmek için pedagojik ve programlı bir çalışma sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Alınan ders sayısı ve enstrüman eğitiminin diğer derslerden farklı olması öğrenciyi ve öğretmeni zamanını iyi kullanmaya yönlendirmiştir. Öncelikle öğrenciyi daha pratik ve uygulama odaklı yetiştirmek gerekir. Flüt derslerinde belirlenen ders saatini en iyi ve verimli şekilde kullanmak esastır. Yapılan araştırmalara göre derste öğrenilen bilgi öğrenmenin büyük bir kısmını oluştururken bunu 24 (yirmi dört) saat içinde tekrarlamak öğrenmenin kalıcılığını arttırır. “Düzenli tekrar edilen bilginin 9 hafta sonra %75’lik kısmı hatırlanırken, tekrar yapılmaması durumunda bu bilginin 9 hafta sonra ancak %20’si hatırlanabilmektedir.”(Başkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezi, Etkili Öğrenme Yöntemleri web: http://aday.baskent.edu.tr/Etkili_Ogrenme_Yontemleri.pdf)

Derste planlanan konunun dışına çıkılmamaya dikkat edilmeli ve öğrencinin dikkatinin dağılmasına sebep olunmamalıdır. Çünkü bazı öğrencilerde enstrümana başlangıç aşamasında başarılı olamadıkları takdirde bırakma ve vazgeçme isteği gözlemlenmiştir. Hâlbuki bu sürecin de öğrenmenin bir parçası olduğu ve öğrenmede gösterilecek sabrın öğrenmeyi daha kolay ve hızlı yapacağı öğrenciye açıklanabilir. Çünkü iyi bir öğrenmenin arkasında bunu aşamalarıyla ve buna uygun bir uygulama şekli ile çalışmak yatar.

“Öğretimin başında öğrenene dersin sonunda ulaşması gereken hedef ve hedef davranışlar açıkça belirtilir. Bu hedeflere ulaşmak üzere öğrenilecek konu küçük adımlara ayrılır. Bu birimler ile öğrenen belli bir düzen içerisinde ve tek tek karşılaşır. Her adımın sonunda öğrenene geri bildirim verilir. Doğru davranışlar için pekiştiriciler

kullanılarak öğrenenin hedeflere doğru ilerlemesi sağlanır. İstenen davranışlar arttırılmaya, istenmeyen davranışlar ise azaltılmaya çalışılır.” (FER, 2014: 75)

Flüt eğitiminde dersler öğrencinin fiziksel ve bilişsel kabiliyetleri doğrultusunda hızları değişse de planlı ve programlı bir ders saati öğrencinin de öğrenimini kolaylaştıracaktır. Burada bahsedilen sıradan ve ezberci bir yöntem kesinlikle değildir. Ancak öğrenciyle yapılacak ders programı öğrencinin de önünde o ders saati içinde bir hedef koymasına ve bu hedefe ulaşmak için çabalamasına yönlendirir. Eğitimde hedef odaklı çalışmak öğrenciyi de hızlandıracaktır.

Bir diğer etkili öğrenme yöntemi de ders içinde ve gün sonunda öğrenilen bilgiyi pekiştirmek amaçlı tekrardır. Burada tekrar etme, uygulamanın dışında, ders sonunda ve ders dışı çalışmaların sonunda yapılanları yazarak not tutmaktır. Bu, konservatuvar gibi uygulama odaklı okullarda çok sık yapılmasa da, öğrenciler ders dışında geçirdikleri vakitte el becerilerini kaybetmezler ancak geçtikleri aşamaları unutabilirler. Dolayısıyla bir sonraki derse genelde kendilerine göre, öğretilenden farklı bir duruş veya tutuş pozisyonuyla gelmektedirler. Flüt çalışmaları tekrar ve farklı çalışmalarla içerir, ancak böylesi bir durum, yeni ders saati geldiğinde yanlış düzeltmekle ve sıfırdan başlamakla geçer. Bu da zaman kaybına neden olur. Hâlbuki her derste yeni bir adım atmak, adım küçük olsa da daha önce öğrenilenin üstüne eklemek, öğrenmeyi hızlı ve istikrarlı yapar. Bunu önlemenin en kalıcı yolu derste yapılanları ders esnasında küçük notlar olarak yazmaktır. Böylelikle öğrenci bireysel çalışma vakitlerinde bu notlardan faydalanarak doğru bir çalışma yönetimi kullanmış olur. Öğrenciye öğretilen bilgi sırasında açıklayıcı, net ve anlamlı cümleler kurmak enstrüman öğretiminde çok önemlidir. Çünkü öğrenci özellikle bu yaş grubunda uzun ve karmaşık cümlelerden sıkılır ve bir an önce çalmaya uygulamaya geçmek ister. Anlaşılmayanı uygulamaya çalışmak öğrenci için de zor ve motivasyonunu kaybetmesine sebep olabilir. Bu da flütü çalınmasının zor ve derslerin karmaşık ve anlaşılmasını güç olacağı algısına yol açar. Bunun engellenmesi ancak bilgiyi belirli bir sıraya göre ve açık ve basit bir dille anlatımdan geçer.

Bilginin öğrenimi sırasında öğrencinin de aktif olması çok önemlidir. Flüt eğitimi sırasında anlatılan bilginin uygulanması beklenir ancak yaptığı uygulamanın doğruluğundan emin olmayan öğrenci tereddütlü çalar. Bu tedirginlik en iyi şekilde soru cevap şeklinde giderilir. Öğrencinin o an uygulamada yaptığı şey sorulur ve öğretmenin istediği uygulama şekli ile karşılaştırılır. Öğrencinin öğretmenin ne istediğini anladığından emin olduktan sonra karşılaşılan problemlere yönelik çözüm arayışına gidilir. “(...) öğrenene öğretim sürecinde özerklik sağlanması ve öğrenenin girişimci olması önemlidir. Çünkü öğrenen tarafından gerçekleştirilen öğrenme yaşantıları ve bunların algılanma biçimi öğrenmede rol oynar.” (FER, 2014: 77)

“ Öğretmen öğrenenin öğrenmesini kolaylaştıran kişi rolündedir. Öğrenmeyi kolaylaştırmak için uygun çevre koşullarını hazırlamalı, açık uçlu sorular sormalı, seçenekler sunmalı ve onu yönlendirmelidir. Öğrencinin karşısında sürekli olarak ders anlatmak yerine arka planda kalıp öğrencisine destek vermelidir. Öğrenenle sürekli iletişim içinde olmalıdır. Öğretmenler öğrenenin içerikle kendi anlayışını oluşturmasına yardım etmelidir.” (FER, 2014: 79)

İnsan yapısı öğrenme sürecinde en çok görsel ve işitsel yollarla öğrendiklerine tepki verir. Flüt öğreniminde de öğrencinin görsel ve işitsel olarak kullanılacak materyaller öğrenimi hızlı ve kalıcı yapar. Çalarak gösterme yöntemi öğrenciyi görsel olarak etkiler diye düşünülse de aslında işitsel olarak etkiler. Çünkü öğrenci öğretene çaldığı zaman onu izlemese de duyması gerekli bilgileri öğrenmesi için yeterlidir. Bu yöntem genellikle öğrencinin oktavlar arası ses geçişlerinde ve kaliteli ton elde edilmek istendiğinde öğrenci ile öğretmen arasındaki ton farklılıklarını göstermede kullanılır. Görsel alanda ise nefes çalışmaları bölümünde yer alan balon, elektrikli süpürge gibi madde ve aletlerin çalışma prensiplerini gösterilerek örnekleme yapılır. Ton çalışmalarında yapılacak olan “daha koyu”, “daha açık”, “daha belirgin” ya da “daha belirsiz” gibi tanımlar renklerle ve cisimlerle tanımlanarak büyük sonuçlar elde edilebilir. Çünkü “ton kalitesi” istenildiğinde öğrenci yeni başladığı için ve buna sahip bir bilgi birikimi olmadığı için anlatılan kaliteyi bizim istediğimiz şekilde anlamayabilir. Bu normaldir çünkü sıfırdan başlayan bir öğrenci için her şey yenidir ve ses çıkarmak ve

gerekli tuşlara basmak yeterli olacaktır. Niteliğin artırılması özellikle bu yaş grubu için görsel ve işitsel araçlar kullanarak mümkündür.

Öğrendiklerini aktarmak da kalıcı öğretime hizmet eder. Ders sonunda öğrenilen bilgileri sözlü olarak öğretmene aktarmak öğrenmeyi pekiştirir. Öğrencinin öğrendiklerini kendi cümleleriyle ifade etmesi hem özgüvenini arttıracaktır hem de yaptığı dersin farkındalığını arttıracaktır. Sözlü anlatım dersle sınırlı kalmak zorunda değildir. Evde aileyle olan iletişim, günün sonunda öğretmenle derste yapılan çalışmalar, bireysel çalışma zamanında yapılanlar ve bunlar arasındaki farkı aileye aktarma da çok büyük önem taşır. Bu aynı zamanda enstrüman çalan öğrencinin aileye kendini ifade etme şeklinin en güzel yöntemlerinden biridir. Çünkü kabul edilmelidir ki konservatuvar eğitimi diğer öğretim kurumlarında verilen eğitimden farklıdır ve sadece öğrencinin değil ailesinin de bu konuda bilinçli olması ve davranması gerekir. Konservatuvarlarda ebeveynlere ders verilemeyeceği için bunu en güzel öğretmen- aile çerçevesinde çizilen öğrenci çalışma programlarında ve günlük öğrenilen enstrüman bilgilerinde yakalamak gerekir. Sözlü anlatımın üçüncü halkasını da arkadaş grupları oluşturur. Aynı bölümde bulunan öğrencilerin birbirlerine aktaracakları bilgi alışverişleri ile de öğrenmeyi pekiştirmek mümkündür. Özellikle üfleme ve vurmali çalgılar dalındaki öğrencilerin ortak noktası olan nefes egzersizleri, düz ses üfleme, gam çalışmaları gibi uygulamalar birlikte yapıldığı takdirde öğrencilerin motivasyonlarını ve grup çalışması isteklerini arttıracaktır. Bu da ileride orkestra, oda müziği gruplarında çalışmalar yapacak olan genç müzisyenler için önemli bir temeldir.

Müzik sanatın, kültürün dolayısıyla yaşamın bir parçasıdır ve yaşamın diğer parçalarından izole edilmesi mümkün değildir. Gelişen çağa sadece teknoloji değil insan odaklı her alan ayak uydurmak durumundadır. Yenilenen kültür birikimleri, müzik gibi köklü bir dalını tehlikeye atıyor gibi görünse de insan odaklı olan her yerde olduğu gibi eğitim kurumları da bir mihenk taşıdır ve gelişen her şey bu amaca hizmet etmektedir. Gelişen teknolojiyi lehimize kullanmak gerekir. Müzik alanında da bunu kullanabileceğimiz en güzel alanlar internet ve kayıt cihazlarıdır. Öğrencilerin görsel, işitsel ve yazılı her türlü bilgiye ulaşabilmeleri internet ile çok kolay ve mümkündür.

Hedeflenen bilgi pratik ve işe yarar bir bilgi olmalıdır. Her şeye ulaşmanın kolay olduğu bu çağda bilgi kirliliğini önlemenin yolu da öğrenciye doğru ve nitelikli bilginin anlamını benimsetmektir. Verilecek araştırma ödevleri hem öğrenciye hedef belirler hem de kendi çabasıyla ulaştığı bilgilerle daha farkında bir öğrenme sağlar. Bir diğer araç ise kayıt cihazlarıdır. Çaldığını kayıt yapma, dinleme ve tekrar kayıt yapma özellikle müzik alanındaki önemli öğrenme araçlarından biridir. Öğrenci hedeflenen çalma şekline uygun davrandığını düşünebilir ancak yapılması gerekeni anlamış olsa da yapması zaman alabilir veya yaptığını düşünebilir. Öğretmenin yönlendirmeleri doğrultusunda kendi çaldığını dinlemesi ve karşılaştırması da ilerlemesine büyük katkı sağlayacaktır.

SONUÇ

Eğitim kurumlarında verilen toplu eğitim, öğrencilerde ortalama öğrenme kapasitesi baz alınarak verilir. Ders ve ders dışı verilen ödevler bu doğrultuda hazırlanır. Ancak konservatuvarlardaki enstrüman eğitimi bire birdir ve hedeflenen müfredat öğrencinin öğrenme ve uygulama hızına göre farklı öğretim yöntemlerini gerektirir. Flüt eğitimine resmi olarak ortaokul gibi küçük yaşta başlayan öğrencilerin enstrüman derslerini ve diğer derslerini dengeli bir şekilde yürütebilmesi hedeflenir. Bu hedefe ulaşmanın yolu da öğrenciye disiplinli ve programlı öğretmeyi, öğrenmeyi hızlı ve kalıcı yapılacak çalışma şekillerini öğretmekten geçer. Öğrenmenin büyük bir kısmı ders esnasında öğretmen ile, bir kısmı da öğrencinin ders dışı ve bilinçli çalışmalarıyla gerçekleşir. Öğrencinin farkındalığını arttırmak öğrenimi hızlı ve kolay kılar. Burada verilen çalışmalar öğretmenlerin isteği doğrultusunda öğrencinin algı ve uygulama hızına göre değiştirilebilir.

Bu çalışmada;

- Konservatuvarların ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri için verilen ilk yıl verilen eğitimin etkili ve kalıcı olması için yapılan çalışmalarından olumlu sonuçlar alınmıştır. Her bölümün kendi içinde etkili çalışma şekilleri mevcuttur.

Bu çalışmayla konservatuvarın ortaokul devresine yeni başlayan flüt öğrencileri için daha kolay, daha hızlı ve daha kalıcı bir öğrenme şekli hedeflenmiştir. Aynı şekilde bu yaş grubunda flüt öğrenimine informal olarak başlamak isteyen öğrenciler ve eğitimciler için de faydalı olması düşünülmüştür.

KAYNAKÇA

DEBOST, Michel. *The Simple Flute From A to Z*. Oxford University Press, 2002

TOFF, Nancy. *The Flute Book a Complete Guide for Students and Performers*. Oxford University Press, 2012.

PEARSON, Lea. *Body Mapping for Flutists- What Every Flute Teacher Needs to Know about the Body. 4.edition*, Published by GIA Publications, Inc.

WYE, Trevor. *Proper Flute Playing- A Companion to the Practice Books*. Copyright 1988 Novello & Company Limited.

WYE, Trevor. *Practice Books for the Flute*. Omnibus Edition Books 1-5. Copyright 1980 & Company Limited.

WYE, Trevor. *Practice Books for the Flute-Advanced Practice*. Copyright 1987 Novello & Limited.

WYE, Trevor. *Beginner's Book for the Flute-Part One*. Copyright 1984 Novello & Company Limited.

TATU, A. Gülşen. *Flüt Metodu*. Pan Yayıncılık, 2006.

SENEMOĞLU, Nuray. *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*. Yargı Yayınevi, Ağustos 2013.

FER, Seval. *Öğrenme ve Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. Anı Yayıncılık, Ankara 2014.

KAYA, Alim. *Eğitim Psikolojisi*. Pegem Akademi, Eylül 2011

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Şafak CEYHAN
Doğum Yeri ve Tarihi : İskenderun 07.04.1988

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet
Konservatuvarı
(Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Ana sanat Dalı, Flüt
Sanat Dalı)
Yüksek Lisans Öğrenimi :Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü
(Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Ana sanat Dalı)
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce, Almanca

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Hacettepe Üniversitesi

İletişim

E-Posta Adresi :safakceyhan@yahoo.com

Tarih : 05/ 12/ 2014

